

Møte torsdag den 24. mai 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 90):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2010 (Innst. 240 S (2011–2012), jf. Meld. St. 8 (2011–2012))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av politiets arbeid med vinningskriminalitet (Innst. 256 S (2011–2012), jf. Dokument 3:6 (2011–2012))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om sak om hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT-registeret (Innst. 243 S (2011–2012))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper for 2010 (Innst. 255 S (2011–2012), jf. Dokument 3:2 (2011–2012))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ketil Solvik-Olsen, Jørund Rytman, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om bedre tilrettelegging for førstegangsetablerere i boligmarkedet (Innst. 245 S (2011–2012), jf. Dokument 8:29 S (2011–2012))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i kirkeloven m.m (Lovvedtak 58 (2011–2012), jf. Innst. 292 L (2011–2012) og Prop. 71 L (2011–2012))
7. Referat

Presidenten: Representanten Henning Skumsvoll vil framsette et representantforslag.

Henning Skumsvoll (FrP) [10:01:16]: På vegne av representantene Gjermund Hagesæter, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad, Morten Ørsal Johansen, Åge Starheim og meg selv vil jeg legge fram et representantforslag om å begrense fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:45]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2010 (Innst. 240 S (2011–2012), jf. Meld. St. 8 (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til

hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trond Helleland (H) [10:02:41] (ordfører for saken): Staten Norge er opprinnelig etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og det er naturlig at vi hvert år behandler Sametingets årsmelding.

Samene er et urfolk som har et folkerettslig krav på et særlig kulturvern. Flertallet i denne komiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, viser også til at Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnloven § 110 a. Dette gir Sametinget en særstilling som folkevalgt organ med stor frihet. Sametinget har derfor også ansvar for de forvaltningsområder de er tillagt, og prioritering av ulike formål innenfor de rammer som er til rådighet.

Flertallet i komiteen har merket seg at det fortsatt er uenighet mellom Sametinget og regjeringen om hvilke føringer folkerettens regler om urfolk og minoriteter kan antas å gi for departementenes arbeid med regjeringens årlige budsjettforslag til Stortinget. Det samme flertallet har merket seg at det likevel ble enighet om et sett med rutiner som skal følges i kontakt mellom Sametinget og regjeringen om de delene av statsbudsjettet som gjelder samiske formål. Flertallet ber om at det blir arbeidet videre med disse spørsmålene med sikte på å få en prosess som begge parter kan enes om.

Komiteens flertall viser også til at satsingen på samiske språk er helt sentral for å sikre den samiske kulturen. Vi er kjent med de utfordringer som finnes når det gjelder å finne tolker, særlig til lule- og sørsamisk. Flertallet mener også at Sametinget har en særlig oppgave i å bistå kommuner i det samiske språkområdet med å utarbeide læremidler for opplæring i samisk.

Komiteen var nylig på besøk i Nord-Troms og var i møte med Kåfjord kommune, som er en del av det samiske språkområdet. Der ble vi gjort kjent med at Kåfjord i stor grad må utvikle læremidler og læreplaner for egen regning. Flertallet mener at Sametinget har en viktig rolle i å bistå og koordinere i dette arbeidet, og at det også koordineres over kommunegrensene i det samiske språkområdet.

Så har regjeringen i forbindelse med årsmeldingen sagt at man vurderer å legge fram Sametingets årsmelding som vedlegg til budsjettet, med virkning fra 2012. Da vil flertallet, som fortsatt er alle unntatt Fremskrittspartiet, understreke betydningen av at Stortinget jevnlig debatterer samiske spørsmål, og viser til at behandlingen av Sametingets årsmelding årlig gir en slik anledning. På denne bakgrunn ber flertallet om at Sametingets årsmelding fortsatt legges fram som en egen sak for Stortinget.

Samtidig slutter vi oss til regjeringens ønske om en raskere behandling av Sametingets årsmelding og ber om at regjeringen fortsatt bidrar til dette. Komiteen skal også

bidra, men vi er klar over at det tar tid. Årsmeldingen skal oversettes til samisk etter at innstillingen er avgitt, så det at det vil bli – jeg holdt på å si – en «backlog» her, at man vil henge litt etter, må man regne med. Men at det går an å gjøre dette litt raskere enn vi gjør i dag, tror jeg er viktig.

Ellers har ikke flertallet noen merknader, og det foreslås at meldingen vedlegges protokollen.

Eirik Sivertsen (A) [10:06:17]: Saksordføreren har på en god måte redegjort for det store flertallet i komiteen – og de linjene man er enig om. Jeg har likevel behov for og lyst til å trekke fram noen punkter.

Saksordføreren var inne på at det har blitt etablert et sett med rutiner for de deler av statsbudsjettet som gjelder samiske forhold. Det er grunn til å understreke at det vil bidra til å sette regjeringen bedre i stand til å få innsyn i og mulighet til å danne seg et bilde av situasjonen og de budsjettbehovene som finnes i det samiske samfunnet på ulike områder. Det er også viktig å si at regjeringen har fulgt opp flertallsmerknaden fra Innst. 94 S for 2009–2010 om Sametingets virksomhet i 2008 – da flertallet i komiteen også var opptatt av dette spørsmålet.

Det er likevel ikke sånn at man har kommet til enighet. Som saksordføreren sa, har flertallet vært opptatt av at det må være et mål å komme til enighet, og vi ber om at regjeringen arbeider videre med det for å ha det som en målsetting.

Samiske spørsmål er viktige spørsmål, og det er få anledninger i Stortinget til å drøfte disse særskilt. Det har vært grunnlaget for at flertallet har vært opptatt av at årsmeldingen om Sametingets virksomhet bør være en egen sak i Stortinget. Bekymringen er at disse viktige spørsmålene kan drukne i mer – skal vi si – prosaiske budsjettspørsmål hvis de knyttes opp i statsbudsjettet. Vi ser fram til fortsatt å skulle ha i hvert fall én årlig debatt om urfolksspørsmål og samiske spørsmål i Stortinget.

De samiske forholdene, det samiske folk og samiske problemstillinger handler ikke bare om nasjonal politikk – det har et sterkt internasjonalt snev. Regjeringens nordområdestrategi – Nye byggesteiner i nord Neste trinn i Regjeringens nordområdestrategi – ble lagt fram 1. desember 2006 og presentert i mars 2009. Til sammen legger disse to dokumentene opp til en helhetlig, koordinert og langsiktig nordområdepolitikk. Regjeringens nordområdepolitikk skal også bidra til å trygge urfolkens språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Et av de syv satsingsområdene er prioritert til urfolkstiltak.

Regjeringen har vært opptatt av å legge til rette for at urfolk har vilkår for å delta i prosesser, medvirke i planlegging, beslutninger, forvaltning, overvåking og forskning for å kunne nyttiggjøre seg de muligheter som framtidig utvikling i nord kan gi. Det er avgjørende at den positive utviklingen i nord også oppleves som positiv for berørte urfolk. I satsingen er det lagt vekt på bl.a. grenseoverskridende urfolkstiltak innenfor språk, tradisjonskunnskap, kulturbasert næringsutvikling, kapasitet og kompetanseoppbygging ved samiske institusjoner og organisasjoner.

I regjeringens nordområdestrategi har den samiske befolkningen også en naturlig plass i den brede satsingen

på folk-til-folk-samarbeid og kultursamarbeidet over landegrensene i nord. Dette gjelder tiltak for barn og unge og samarbeid innenfor helse, idrett, frivillighet, språk, kultur, film og kulturelle uttrykksformer, som f.eks. festivaler. Urfolksspørsmål er et felles politikkområde for medlemmene i Arktisk råd, og det står høyt på agendaen i den internasjonale parlamentarikerkomiteen, som også er opptatt av dette, og som vil ta opp det på sin samling på Island senere i høst. Urfolksspørsmål har et særlig sirkumpolært perspektiv.

Det er etablert et samarbeid mellom kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon – KS – Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Fornyings- administrasjons- og kirke departementet hvor målsettingen er å kartlegge hvilke utfordringer kommunesektoren møter for å kunne oppfylle de nasjonale og internasjonale forpliktelsene. Det handler om å kunne gi likeverdige tjenester, også til den samiske befolkningen, spesielt med hensyn til kulturperspektivet og språk. Dette oppfatter jeg som oppfølgingen av en flertallsmerknad fra Innst. 345 S for 2009–2010, kommuneproposisjonen for 2011. Der viser flertallet til at det er etablert enkelte ordninger for å refundere kommunene særskilte kostnader til tospråklighet. Men det er fortsatt slik at kommuner har utgifter i forbindelse med samiske brukere, uten at dette blir kompensert. Samtidig blir enkelte utgifter, f.eks. til samisk undervisning i grunnskolen, bare delvis kompensert.

Det er viktig for meg å understreke at det er Stortinget og regjeringens ansvar å legge til rette for at kommunene har tilstrekkelige rammebetingelser for å ivareta de forpliktelsene nasjonen har påtatt seg, enten gjennom nasjonal lovgivning eller gjennom internasjonale avtaler. Jeg imøteser at dette arbeidet blir ferdigstilt når vi finner en god løsning på det.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:11:34]: Fremskrittspartiet er opptatt av at enhver statsborger skal ha de samme grunnleggende demokratiske rettigheter, plikter og friheter. Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Sametinget er opprettet som et særorgan, og at minoritetsgrupper har fått særrettigheter på grunn av sin etnisitet, og viser da til bl.a. Innst. 16 S for 2011–2012, jf. Prop. 1 S for 2010–2011, samt Innst. 134 S for 2011–2012, jf. Dokument 8:154 S, der vi omtaler dette på en detaljert måte.

Vi har valgt ikke å gå inn på enkeltpunkter i denne rapporten. Det skal jeg heller ikke gjøre nå, men jeg har lyst til å nevne to ting, og det går på særrettigheter. Jeg merker meg side 14, om kriminalomsorgen og soningsforhold for samer. Det er merkelig at når noen forbryter seg mot norsk lov og skal sone i et norsk fengsel, skal enkelte minoriteter ha særrettigheter under soningen. Har du brutt norsk lov og skal sone i et norsk fengsel, skal du sone under de forholdene som alle andre soner under i fengselet, uansett hva slags minoritetsgrupper du tilhører.

Jeg vil også knytte en kort kommentar til det med samiske forvaltningsområder. Det er litt spesielt at vi har samiske forvaltningsområder som krever at det skal være tospråklighet i disse forvaltningsområdene, uten at vi i det

hele tatt vet om hvor mange som eventuelt prater samisk i disse områdene. Fremskrittspartiet er opptatt av å ivareta samisk språk og kultur, men det viser seg at selv om vi har opprettet et sameting, bidrar ikke dette spesielt til verken å ivareta kultur eller språk. Det er stadig færre unger som har samisk som språk i barnehagene, og det er færre som har samisk som språk i skolen.

Jeg tror, med respekt å melde, at samisk språk og kultur kunne ha blitt ivaretatt på en mye bedre måte selv om vi ikke hadde hatt Sametinget, og selv om vi ikke hadde opprettet et organ på grunn av etnisitet som gir særrettigheter til en minoritet.

Helt til slutt – og det er helt uavhengig hva Fremskrittspartiet mener om opprettelsen av Sametinget: Når Stortinget skal behandle årsrapporter fra utenforliggende organer, er det en stor fordel at disse årsrapportene ikke er for gamle. Vi skal prøve å diskutere realiteter i en årsrapport, og når virksomhetsrapporten fra Sametinget ble vedtatt i Sametinget den 9. mars 2011, og vi står og diskuterer denne saken godt og vel ett år etterpå, er det etter min mening litt respektløst ikke bare overfor Stortinget, men også overfor Sametinget. Realitetene i dette blir så gamle at det nesten ikke har realitet i det hele tatt. Sametinget har vel nå levert virksomhetsrapporten for 2011, mens vi står her i Stortinget og diskuterer virksomhetsrapporten for 2010. Det er respektløst. I den grad vi igjen får slike rapporter og Sametinget fortsetter sin eksistens, håper jeg at rapportene kan komme mye tidligere, slik at vi i hvert fall kan diskutere realiteter som er reelle, og som ikke er utgått på dato.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:15:39]: Takk til saksordføreren for en grundig gjennomgang.

Sametinget er regjeringens fremste premissleverandør i samiske spørsmål og har i over 20 år spilt en sentral rolle, både i det samiske miljøet og overfor befolkningen generelt. Det er avgjørende at samarbeidsformene og dialogen mellom Sametinget og regjeringen fungerer godt. Sentrale myndigheter har et selvstendig ansvar for å bevare og videreutvikle samisk kultur.

Kristelig Folkeparti ønsker å bygge opp under mangfoldet i det samiske samfunnet og vil være med og sikre samenes rett til eget språk, egen kultur og eget samfunnsliv. Samenes egenart må sikres ved at deres levemåte, kultur og verdier blir ført videre til nye generasjoner.

For å kunne utforme en god politikk på dette området trengs det en forståelse av hvilke utfordringer som finnes. Samtidig er det også viktig å peke på alt det som er positive trekk, som samisk filmmiljø, samiske artister som har gjennomslag, og samisk mat og reiseliv. Alt dette er med på å styrke identitet og selvfølelse.

Samepolitikken krever oppfølging på alle forvaltningsnivåer. Den statlige politikken legger premissene for utvikling av samisk samfunn og samisk i storsamfunnet. Politikken på fylkesplan og kommunalt plan avgjør mye hvordan de konkrete tiltakene når folk flest. I samiske kjerneområder forutsettes det full tospråklighet i offentlige institusjoner. I likhet med representanten Eirik Sivertsen er jeg glad for at det nå skal etableres en dialog

mellom KS, Sametinget og de to ansvarlige departementene.

Skoleverket har imidlertid en utfordring i å gi barn undervisning i og på samisk. Antallet barn har sunket mye de siste årene. Samisk språk og samiske kultursentre sliter i flere kommuner også med å få økonomisk støtte.

Assimileringspolitikken som ble ført fra 1800-tallet og framover, var til stor skade for det samiske språket og dets anseelse. Språket er en svært viktig del av kulturen. Det er derfor viktig at det samiske språket blir bevart og videreført. Saksordføreren var også inne på de to språkene sørsamisk og lulesamisk, der vi vet at det er store utfordringer. Det må settes inn tiltak, skal disse samiske språkene bli bevart for fremtiden.

Barneombud Reidar Hjermand har tidligere sagt at en av de største utfordringene for samiske barn i dag finnes i skolen. Han sa bl.a. at opplæringssituasjonen mildt sagt er bekymringsfull, grunnet mangelen på både læremidler på eget språk og lærere til å lære bort, og grunnet rektorer som ikke vil gi rom for en smidig timeplan. Barneombudet mener samiske barn ikke får det de har rett til, nemlig en god samisk språkopplæring.

Det trengs en bevisst satsing på å utdanne flere samiske lærere og førskolelærere. Tempoet i arbeidet med å utvikle og oppdatere læremateriell på samisk må settes opp. Skolen må bidra mer til å øke norske barns kjennskap til samisk kultur og språk. Vi må også være med og bidra til at samenes egenart blir sikret, ved at deres levemåte, kultur og verdier blir ført videre til nye generasjoner.

Jeg ser fram til at vi fortsatt jevnlig skal ha debatt i Stortinget om Sametingets årsmelding. Jeg håper at den blir lagt fram slik at debatten kan tas i denne salen på en egnet og god måte, og ikke bare som et ledd i et budsjettarbeid.

Heidi Greni (Sp) [10:19:53]: Norge ble opprinnelig etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og begge folkeslagene har den samme retten til å utvikle kultur og språk.

Det er bred enighet historisk og politisk – med unntak av Fremskrittspartiet – om at samene er et urfolk. Jeg mener at de med dette folkerettslig har krav på et særlig kulturvern. Jeg mener det er viktig at vi er oss bevisst vårt eget urfolk, og at deres situasjon og stilling er noe som vi stortingspolitikere er oss bevisst. I den forbindelse er jeg glad for at vi én gang i året kan debattere i Stortinget Sametingets årsmelding som en egen sak, og ikke bare som påheng til budsjettdebatten.

Språk er avgjørende for bevaring av kultur, og det samiske språket står helt sentralt for oss når vi ønsker å sikre den samiske kulturen. Å holde de samiske språkene levende er krevende. I meldingen vises det til at sørsamisk og lulesamisk er spesielt utsatte språkretninger innenfor samisk. Det er få brukere, og det er derfor vanskelig å holde dem levende. Språkene er på mange måter minoriteter innenfor minoritetsspråket samisk og krever etter min mening ekstra oppmerksomhet, slik at denne kulturen ikke skal gå tapt.

En konkret utfordring på dette området er at det er vanskelig å finne tolker til de to språkretningene. Her har Sa-

meting et spesielt ansvar. Det er viktig at det legges til rette for at alle kommuner har nok tilgjengelige læremidler i alle disse språkene. Det er selvsagt viktig å ha nok kvalifiserte lærere. Nedgangen i antall unger som velger samisk som første- eller andrespråk i grunnskolen, bekymrer meg.

Jeg vil benytte muligheten til å løfte viktigheten av gode rammebetingelser for reindriftsnæringen. Reindrift er en viktig samisk tradisjon – den viktigste tradisjonsbæreren av den samiske kulturen. Reindriftsnæringen er avhengig av gode og forutsigbare rammebetingelser for å overleve.

Den store økningen av antall rovdyr som har vært de siste årene, er kanskje den største utfordringen for næringen, og på dette området kan en nok en gang se viktigheten av rovviltforliket. Et økt og raskere uttak av skadedyr vil hjelpe næringen mye. En annen årsak til dyretap er stadige påkjørsler av tog. I den forbindelse er jeg glad for at Samferdselsdepartementet nå har tatt grep, og at en gjennom Jernbaneverket har utarbeidet en handlingsplan som har som mål å redusere antall påkjørsler av dyr fra 2 292 i 2010 til 1 400 i 2013. Oppsetting av gjerder og andre tiltak er i gang, og det er viktig for å hindre nye tragedier.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:23:25]: Innstillingen viser at det fortsatt er stor grad av politisk enighet om samiske saker. Et bredt flertall står sammen om merknadene i innstillingen.

Sametinget er det viktigste politiske organet til samer i Norge, og det har til oppgave å prioritere mellom behovene i det samiske samfunnet. Det er i seg selv en krevende oppgave. Den blir ikke lettere dersom vi, som rikspolitikere fra storting og regjering, skulle komme med for mange synspunkter på hva Sametinget burde gjøre. Jeg mener derfor det er bra at flertallet understreker at Sametinget har ansvar for de forvaltningsområdene de er blitt tillagt, og for prioritering mellom ulike formål, innenfor de rammene som er til rådighet.

Jeg er enig med komitéflertallet i at satsingen på samiske språk er helt sentralt for å sikre samisk kultur. Regjeringen har tatt på seg et tydelig ansvar for å sikre utviklingen av de samiske språkene, bl.a. gjennom Handlingsplan for samiske språk. Mitt håp er at denne satsingen vil bidra til å øke antall samiske språkbrukere og til å synliggjøre de samiske språkene i det offentlige rom.

Det har på flere områder vært en positiv utvikling i arbeidet med de samiske språkene, bl.a. ser vi at stadig flere voksne tar samiske språkkurs, og at satsingen på sørsamisk og lulesamisk språk har gitt ny energi til språkarbeidet i disse områdene. Nye arenaer for møter mellom barn og unge fra Norge og Sverige, som språkleirer, har bidratt til at lulesamisk og sørsamisk språk blir tatt mer i bruk.

Vi trenger mer systematisk kunnskap om bruken av de samiske språkene. Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har derfor sammen finansiert en undersøkelse om hvor mye de samiske språkene blir brukt. Resultatene av undersøkelsen er ventet i juni.

Folkerettens regler om urfolk og minoriteter må tolkes og anvendes på konkrete problemstillinger. På noen punk-

ter oppfatter Sametinget at folkeretten går noe lenger enn regjeringen mener den gjør, og slik uenighet må vi leve med. Ett eksempel er spørsmålet om hvilke føringer folkeretten gir for arbeidet med regjeringens årlige budsjettforslag til Stortinget.

Jeg er tilfreds med at sametingspresidenten og jeg i juni i fjor kom til enighet om et sett med praktiske rutiner som skal følges opp i kontakten mellom Sametinget og regjeringen i arbeidet med de delene av statsbudsjettet som gjelder samiske formål. Jeg er kjent med at flertallet i Sametinget mener disse rutinene ikke er tilstrekkelige, og at Sametinget burde ha større innflytelse på fastsettelsen av budsjetttrammene.

Regjeringen mener imidlertid at det fortsatt må være sånn at Stortinget fastsetter omfanget av bevilgningene til Sametinget over statsbudsjettet, og at det skjer etter forslag fra regjeringen. Saken har vært drøftet lenge, posisjonene er avklart, og sjansene for å oppnå enighet vurderes som små. Jeg er derfor ikke innstilt på ytterligere runder om spørsmålet om budsjettprosedyrer. Samtidig vil vi etter hvert vurdere eventuelle forbedringer av de praktiske rutinene som sametingspresidenten og jeg ble enige om for snart ett år siden.

Jeg tar til etterretning at flertallet ønsker å videreføre ordningen med at Sametingets årsmeldinger legges fram i en egen melding til Stortinget, bl.a. fordi det gir Stortinget en ekstra anledning til å debattere samiske spørsmål. Arbeidet med å skrive en melding til Stortinget om Sametingets virksomhet for 2011 er i gang, og jeg tar sikte på at den blir lagt fram i slutten av september. Fra og med neste år tar departementet sikte på å legge fram de årlige meldingene innen utgangen av juni. Jeg vil bemerke at den meldingen vi nå diskuterer, ble lagt fram 25. november i 2011.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:27:45]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av politiets arbeid med vinningskriminalitet (Innst. 256 S (2011–2012), jf. Dokument 3:6 (2011–2012))

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:28:15] (ordfører for saken): Målet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å vurdere i hvilken grad politiets arbeid med vinningskriminalitet er i samsvar med Stortingets forutsetninger om å forebygge bedre, reagere raskere og oppklare mer. Følgende problemstillinger er blitt undersøkt:

- Hvordan har politiets arbeid med vinningsforbrytelser utviklet seg i perioden 2006–2010?
- Hva er mulige forklaringer til eventuell manglende måloppnåelse i arbeidet med vinningsforbrytelser?
- Hvordan er innbyggernes tilfredshet med politiets arbeid?

- Hvordan ivaretar Justis- og politidepartementet sitt overordnede ansvar for å forebygge og bekjempe vinningskriminalitet?

Hvis jeg skal oppsummere rapporten og Riksrevisjonens funn med få ord, må det bli at dette ikke er godt nok.

I 2010 utgjorde vinningskriminalitet 59 pst. av all anmeldt kriminalitet. Samtidig var dette de minst oppklarte lovbruddene, bare totalt 16,6 pst. Oppklaringsprosenten var faktisk litt lavere i 2010 enn i 2006. For boliginnbrudd er oppklaringsprosenten enda lavere, og den har ligget stabil rundt 13 pst. i hele denne perioden.

Vinningskriminalitet rammer folk flest. Hvis det i tillegg skjer i ens eget hjem, innbærer det også vesentlig integritetskrenkelse og utrygghetsfølelse. At forbrytelsene etterforskes og oppklares, har derfor betydning for folks trygghetsfølelse og også for deres tillit til politiet.

Politiets nasjonale innbyggerundersøkelse de siste årene viste at over halvparten av befolkningen har dårlig eller svært dårlig inntrykk av politiets etterforskningsinnsats når det gjelder tyveri og innbrudd. De som har hatt kontakt med politiet etter å ha vært utsatt for en kriminell hendelse, har lavere tillit til politiet enn befolkningen generelt. Dette er etter Kristelig Folkepartis oppfatning svært alvorlig. Jeg forventer selvsagt at departementet og Politidirektoratet aktivt engasjerer seg og setter i verk tiltak som kan bygge opp mer tillit til politiet.

Enkelte politidistrikter har en høyere oppklaringsprosent enn andre. Økonomiske forskjeller og geografi ser ikke ut til å være årsaken til dette. Det som imidlertid ser ut til å ha betydning, er egenskaper med distriktenes arbeid med vinningskriminalitet.

Riksrevisjonen peker på at lav oppklaringsprosent kan skyldes at bekjempelse av vinningskriminalitet i noen politidistrikter ikke er tilstrekkelig prioritert i ledelsen, at det ikke er dedikerte politiresurser til vinningskriminalitet i politidistriktene, og at det er manglende analysekapasitet.

Det er viktig at politidistriktene lærer av hverandre og bruker andres positive erfaringer i arbeidet med vinningskriminalitet. Det må legges til rette for systematisk kompetanse- og erfaringsoverføring mellom distriktene. Slik kan alle få tips og ideer og dermed også kanskje gjøre en enda bedre jobb.

DNA vil på sikt kunne bidra til at oppklaringsprosenten blir høyere. Det er derfor positivt at de nye som uteksamineres fra Politihøgskolen, vil være sertifisert for bevis-sikring av DNA. Det er imidlertid nødvendig at også de som allerede er utdannet politi, får bygd opp sin kompetanse på dette området.

Komiteen peker i innstillingen også på betydningen av at politiet må ha et godt fungerende datautstyr i arbeidet sitt.

De siste årene har vinningskriminalitet utviklet seg til å bli en del av internasjonal, organisert kriminalitet. Vi hører stadig oftere om tilreisende, mobile kriminelle som utfører ulike typer kriminalitet også her i landet. Her er det helt påkrevd med et godt samarbeid over landegrensene for å kunne bekjempe dette.

Politiets driver ellers rundt om i landet et viktig fore-

byggende arbeid i samarbeid med skoler og organisasjoner i nærmiljøet. Dette arbeidet er viktig både for å redusere omfanget av vinningskriminalitet og for å forhindre ny tilgang til de kriminelle miljøene.

Riksrevisjonens undersøkelse viser klart at det gjenstår mye før en kan si at oppklaringsprosenten når det gjelder vinningsforbrytelser, er tilfredsstillende. Det er helt nødvendig at dette arbeidet prioriteres av ledelsen i politidistriktene, men også av Politidirektoratet og av justisministeren. Dette er viktig også for å skape større trygghet og tillit hos befolkningen til politiets arbeid.

Martin Kolberg (A) [10:34:14]: Det er ikke uvanlig at vi fra denne talerstolen sier at vi behandler en viktig sak, men jeg synes faktisk det er grunn til å si det i dag, fordi dette handler om en del av kriminalitetsbildet i vårt samfunn som berører veldig mange av våre innbyggere. Derfor er det en usedvanlig viktig sak. Jeg er helt sikker på at statsråden er veldig oppmerksom på det.

Jeg vil også si her, via Stortingets talerstol, at politiets ledelse på alle nivåer bør merke seg at det er en helt enstemmig komité, alle Stortingets partier, som slutter opp om innstillingen, og som er enig i det som saksordføreren nå på en veldig god og riktig måte framførte. Det betyr at det er et samlet storting som står bak de synspunkter som både Riksrevisjonen har kommet fram til, og som gjenspeiles i innstillingen, slik som representanten Bekkevold nå ga uttrykk for.

Jeg vil også si at dette er en rapport fra Riksrevisjonen som er av den typen vi alle bør lære av – i alle fall har det vært slik i komiteen at vi har hatt den tilnærmingen til saken. Da er kontrollkomiteen også på sitt beste. Da kan man sette opp merkestener, flytte gjerdeposter og markere synspunkter som vi føler oss ganske sikre på at regjeringen vil ta med seg i sitt videre faktiske arbeid med utviklingen av denne delen av vår kriminalitetsbekjempelse.

Så tror jeg det er viktig å si, som saksordføreren også på en god måte var inne på, at politiet gjør veldig mye bra, selvfølgelig – også på dette feltet. Men som det har vært understreket, og som jeg også må si, er det foruroligende at oppklaringsprosenten er så lav – veldig foruroligende. Saksordføreren refererte prosentene. Det er klart at for alle som sitter med et ansvar for dette, og for oss som storting, er dette en stor utfordring. Det er det av kriminalpolitiske grunner, men det handler også om tryggheten i samfunnet for borgerne, fordi det er denne kriminaliteten som, la meg bruke det uttrykket, alminnelige mennesker i særlig grad møter, nemlig innbrudd, at de blir frastjålet ting, at de mister ting av stor verdi for dem. Det representerer altså nesten 60 pst. av kriminalitetsbildet, og er den delen av det som har nesten lavest oppklaringsprosent. Det er selvfølgelig en veldig stor bekymring.

Spørsmålet er da: Hva er det mulig å gjøre med dette? Det er jo det store spørsmålet. Jeg føler meg, som jeg har sagt, allerede sikker på at statsråden på alle måter vil følge opp problemet, og det er jo også allerede gjort på mange måter. Det er sagt at der hvor politiet etablerer særlige etterforskningsgrupper og særlige miljøer for å håndtere dette, går det bedre enn på de stedene hvor det ikke er gjort.

Det står ikke i innstillingen konkret, men jeg vil i hvert fall fra mitt ståsted si at hvis det er ett av punktene som regjeringen bør følge opp, og som Politidirektoratet bør følge opp, er det det at man nærmest etablerer slike grupper i alle distrikter – det er ett konkret tiltak – at man gjør det helt konkret, og at departementet nærmest sørger for å pålegge Politidirektoratet å be politimesterne om faktisk å gjøre det.

Så er det én side ved dette som jeg hører mange historier om, og som jeg derfor vil ta fram her – og som også er tatt fram i innstillingen – nemlig den siden av saken som går på politiets mentalitet når det gjelder vinningskriminalitet. Jeg tviler ikke på at norsk politi tar grov vinningskriminalitet på stort alvor – det tviler jeg ikke på, jeg vil være tydelig på det. Men det er jo mye vinningskriminalitet som er i det såkalte små, men som betyr veldig mye for den enkelte. Hvis vi – nå formulerer jeg meg på denne måten – er i nærheten av sannheten når folk ikke anmelder fordi de ikke tror at politiet tar dem høytidelig, eller at vi er i nærheten av sannheten, som det faktisk framkommer i rapporten, at politiet oppfører seg på en slik måte at folk ikke føler at de faktisk burde anmeldt saken, har vi et problem. På dette punktet vil jeg si, slik som det er skrevet i innstillingen: Dette må statsråden ta tak i. Dette kan ikke fortsette. Det er helt åpenbart slik at politi- og lensmannsetaten må ta den enkelte borger på alvor når de har blitt frastjålet store eller små ting, fordi det er den enkeltes følelse av hva de har blitt utsatt for, som er det viktige i denne sammenhengen. Der har vi nok tydelig et forbedringspotensial. Jeg forstår at politiet i en stresset hverdag kan synes at dette er smått, og nærmest ved kroppsspråk og på annen måte gi inntrykk av at dette skulle de helst sluppet. Men dog er det slik at den profilen kan vi ikke ha når det gjelder en viktig side av kriminalitetsbekjempelsen, fordi det går ut over legitimiteten i politiet, og det går selvfølgelig ut over rettssikkerheten til den enkelte.

Så er jeg enig i det som sies om IKT. Det er ikke debatten her nå, men jeg hørte hva saksordføreren sa. Jeg slutter meg til det, fordi det framkommer veldig tydelig i rapporten det som knytter seg til IKT. Det er og blir et spørsmål som håndteres i forbindelse med politi og kriminalitetsbekjempelse på flere områder i kontrollkomiteen, men også i justiskomiteen og i Stortinget. Derfor er det helt klart at vi ser at det er et problem som det er viktig at vi får løst, også i den relasjon som vi snakker om det nå.

Det er veldig viktig at vi bruker denne rapporten på den måten som en samlet komité har forutsatt, nemlig at vi skal lære av den, og at vi skal ta det videre både her i Stortinget og også i regjeringen og i Politidirektoratet. Jeg regner med at alle de synspunkter som kommer fram i denne debatten, nøye blir fulgt med også i politiets etater, slik at de forstår hvor Stortinget står når det gjelder denne viktige delen av vårt kriminalitetsbilde.

Anders Anundsen (FrP) [10:42:16] (komiteens leder): La meg først få takke saksordføreren for en god jobb. Jeg vil si at jeg i all hovedsak slutter meg til alt det saksordføreren ga uttrykk for på talerstolen. I stor grad er jeg også enig i mye av det Martin Kolberg ga uttrykk for ak-

kurat nå. Deretter vil jeg veldig tydelig understreke at de funn som Riksrevisjonen har gjort i denne undersøkelsen, er svært alvorlige. Det er konstatert at justiskomiteens og Stortingets forutsetninger ikke er oppfylt, og at folks tillit til politiet er ad nedadgående.

Vinningskriminalitet er en kriminalitetstype som favner bredt, og som rammer folk over hele landet. Normalt er det slik at når det gjennomføres undersøkelser om folks tillit til offentlige tjenester, er resultatet ofte at de som faktisk har benyttet seg av tjenestene, er mer fornøyd enn dem som ikke har benyttet seg av tjenestene. For eksempel viser undersøkelser om folks tilfredshet i helsesektoren at de som faktisk har vært på sykehus, gjennomgående er mer fornøyd med sykehustilbudet enn dem som ikke har benyttet seg av tilbudet. Når det gjelder politiet, er det motsatt. De som har vært i kontakt med politiet, er gjennomgående mindre fornøyd med politiet enn dem som har sluppet den kontakten. Og jeg snakker ikke om de kriminelles kontakt med politiet!

Det er flaut å være politiker når politiet i 2010 oppklarte mindre enn 14 pst. av boliginnbruddene i landet. Det å oppleve at noen har brutt seg inn i hjemmet ditt, rotet gjennom dine private ting og stjålet mens du var borte eller sov, er særdeles krenkende. At mer enn 86 pst. av dem som utsettes for dette, får beskjed om at politiet ikke evner å oppklare saken, er fullstendig uholdbart.

Det er selvfølgelig flere årsaker til de svake resultatene, og vi vet at politiet må forholde seg til trange rammer. Likevel er forskjellen mellom politidistriktene såpass stor at det er tydelig forskjell på dem som lykkes i dette arbeidet, og dem som ikke lykkes. Det er et generelt trekk at en i Politi-Norge er for dårlig til å lære av hverandre. Det er overraskende stor sannsynlighet for at noe som man lykkes med i ett politidistrikt, også vil være vellykket i nabo-distriktet. Vi er rett og slett for dårlig til å lære av hverandre. Det er blitt litt bedre, men det er fortsatt stort potensial.

Samtidig vet vi – og saksordføreren var så vidt inne på dette – at den forrige politidirektøren i en kontrollhøring med kontroll- og konstitusjonskomiteen fortalte at politiets IKT-systemer ikke er egnet til kriminalitetsbekjempelse. Det er ganske klare signaler. De er gitt fra politidirektøren til Justisdepartementet over flere år, men flertallet i denne sal har ikke tatt de signalene på tilstrekkelig alvor. Slik sett kan en kanskje si at disse resultatene ikke er overraskende. For det er et tydelig politisk ansvar å sette politiet i stand til å gjøre jobben sin.

Fra 2006 til 2010 falt antall anmeldte vinningsforbrytelser med 13 000 tilfeller. Riksrevisjonen antyder at dette kan være et resultat av forebyggende arbeid, og at det faktiske antallet vinningskriminelle tilfeller er redusert. Etter Fremskrittspartiets syn er det like sannsynlig at det er et resultat av det motsatte. Flere av de politidistriktene som har en god oppklaringsprosent, eller i hvert fall en relativt god oppklaringsprosent på vinningsforbrytelser, har nemlig opplevd en økning i antall anmeldelser – kanskje fordi folk der får følelsen av at de blir tatt på alvor, at det gir resultater, og at det nytter å anmelde, mens de politidistriktene som ikke tar dette på tilstrekkelig alvor, kanskje har en befolkning som på forhånd vet at det ikke har noen me-

ning likevel. Jeg er helt enig med representanten Kolberg når han sier at det er et alvorlig problem. Denne teorien støttes også av Politiets nasjonale innbyggerundersøkelse fra 2010, hvor det fremgår klart at den hyppigste årsaken til at folk ikke anmelder vinningsforbrytelser, er liten tiltro til at politiet vil etterforske saken, og at de på forhånd tror at saken vil bli henlagt. Dette er en kritisk situasjon for en etat som fra før er presset på tillit. Samtidig ser vi noen lys i tunnelen, særlig i de politidistriktene som tør å tenke lite grann annerledes, og som ser litt utover eget politidistrikt. Samarbeidsprosjektet Grenseløs er et godt eksempel på en vellykket aksjon mot vinningskriminalitet.

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelser er å gi en slags «løypemelding» om hvordan våre forventninger og vedtak gir resultater i den virkelige verden. Denne «løypemeldingen» er et alvorlig varsku om at virkeligheten ikke stemmer med de idealene vi legger til grunn. Da kan vi velge å være passive tilskuere til det, eller vi kan handle for å få jobben gjort bedre. Det er det siste vi må gjøre, alle i denne sal. Vi risikerer å komme i en situasjon hvor tilliten til politiet kan nå et kritisk nivå hvis en ikke gjennomfører relativt enkle tiltak for å bedre politiets rammevilkår, slik at de blir bedre i stand til å gjøre den viktige jobben de faktisk har.

Så vil jeg til slutt presisere at dette handler ikke om at den enkelte i polititjeneste svikter, men om at systemet svikter den enkelte som er i tjeneste.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:48:15]: SV sluttar seg òg til saksordføraren sitt innlegg. Komiteen er samrøystes i den kritikken som kjem fram, og saksordføraren orienterte oss om dette på ein god måte.

Eg vil problematisera éin ting knytt til førebygging. Førebygging kan nemleg ikkje førast i statistikken. Viss det er sånn at politiet stadig vekk gjer ting som kan førast i statistikken, betyr det altså at førebygging får lite oppmerksomd. Eg seier ikkje at det er tilfellet i politiet, men mine erfaringar som lærar i ungdomsskulen, med førebyggjande aktivitet frå politiet si side overfor ungdommar som openbert kunne gått inn på ein kriminell løpebane, er at politiet sitt nærvær og prioritering av førebygging nettopp fører til at folk ikkje blir kriminelle. Så eg håper inderleg at ikkje politiet på grunn av den statistikkorienteringa som ein ofte har frå Riksrevisjonen og andre si side, prioriterer ned førebygging. Førebygging må vera eit prioritert område for politiet.

Representantane Kolberg, Anundsen og andre har problematisert dette med IKT. Eg hadde arbeidsveka mi i Rogaland politidistrikt sist sommar. Det var heilt tydeleg at noko av det som var ineffektivt, var datasystemet. Det betydde at ein måtte bruka meir tid på å bruka datautstyr enn det ein hadde trunge viss ein hadde hatt skikkeleg utstyr. Då meiner eg at me frå Stortinget si side må problematisera dette. Eg vil òg be statsråden seia noko konkret om IKT-situasjonen i politiet. Ein samla komité problematiserer dette i innstillinga, men eg har sjølv på eiga hand sett at det er eit problem som må løysast – og som må løysast fort – sånn at politiet faktisk kan

få tid til å driva meir etterforskning på vinningskriminalitet.

Det er ei svært viktig sak komiteen i dag diskuterer. Det betyr veldig mykje for folks tryggleikskjensle at ein faktisk etterforskar vinningskriminalitet. Så eg sluttar meg berre til det som dei fleste talarane har sagt: Dette må prioriterast av politiet, og eg ventar at justisministeren er klar på dette i innlegget sitt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:51:01]: Jeg vil også takke saksordføreren for en grundig jobb og en grundig orientering.

Det vi snakker om, er politiets manglende oppklaring av og innsats mot vinningskriminalitet. Det er nok sikkert mange som ikke har helt klart for seg hva vinningskriminalitet er. For meg er det rett og slett tjuveri. Det er snakk om at det er for mange kjeltringer som får operere. Det er for mange av oss som blir berørt av det, som ikke anmelder det, og det er noe som går på hverdagslivet, det er noe som går på det viktigste, nemlig trygghet.

Politiet har en krevende oppgave innafor knappe tildelingsrammer, og det første jeg vil si, er – det er kanskje forsiktig sagt, men det ligger mer i det – at statsråden bør være mer presis i det tildelingsbrevet som blir gitt til politiet, tydeligere på de prioriteringene som må gjøres, sånn at i hvert fall politiet kan si at vel, vi holder oss til prioriteringene, og hvis det er slik at vinningskriminalitet og kampen mot kjeltringer er prioritert ned, OK, så er det et resultat av de knappe rammene vi har – slik at vi har en grei prioritering av det som gjelder.

Vinningskriminalitet er på flere plan. Vi har i det siste sett at utvidelsen av Schengen-avtalen 21. desember 2007 medførte større utfordringer fordi vi fikk en rekke medlemsland i Schengen som har en annen kultur med tanke på dette. Et poeng da er at statsråden bør intensivere arbeidet for å stoppe kjeltringer på grensen. Det er noe av det mest sentrale, slik at en slipper å stri med dem når de har kommet inn i landet. Jeg vet hvor krevende det er, men dog, folk flest sier til meg: Lundteigen, går det ikke an å gjøre mer for å holde kjeltringene som er en del av internasjonale bander, ute?

De svake resultatene, med en oppklaringsprosent på 16,6, er veldig skremmende, og alle her har erfaringer – jeg vil tippe også sjøl – fra at man ikke har anmeldt kjeltringer fordi man har erfaring med at det ikke er noen vits. Jeg er blant dem. Det er ingen vits i å anmelde, og det gjør at situasjonen, som representanten Kolberg var inne på, er mer alvorlig enn det som framgår av tallene.

Det neste jeg har lyst til å si noe om, er at det er ulike resultater i oppklaring i ulike politidistrikt, og det er ifølge Riksrevisjonen ikke et resultat av ulike økonomiske ressurser eller geografiske forhold. Det synes jeg er veldig interessant. Hva er da kjennetegnene ved de distriktenes arbeid som har en bedre oppklaringsprosent – hva gjør de distriktene bedre? Jeg skulle gjerne hatt statsrådets vurdering av det, og ta fram det gode eksemplet.

Politi er politimestre, og politimestre sitter gjerne langt borte. Og så er det lensmenn og lensmannskontor, og det er bydeler og bydelskontor, og de sitter nært. Jeg vil si at det

har utviklet seg en kultur innenfor for mange av de offentlige tjenestene, at samspillet mellom de offentlige tjenestene og det sivile samfunnet over tid er svekket. Det gjelder spesielt på dette området. Hva mener jeg med det? Jo, lensmannsinstitusjonen – for å bruke det begrepet – som jeg kjenner best, var en institusjon med høyt ansette menn først og fremst, men nå også mange kvinner, som hadde en allmenn respekt i sitt lokalsamfunn som medmennsker, samtidig som de var profesjonelle i sin jobb. Gjennom den respekten en har lokalt, den deltakelsen de kvinnene og mennene har i det sivile liv, i idrettslag, i politikk eller i andre fora, får de en kontaktflate som er bred, og den breie kontaktflaten er en del av den viktige forståelsen av samfunnet og for muligheten til å ordne opp, som de kan ta med seg i sin jobb. Derfor er det, etter min vurdering, vesentlig at polititjenestemenn bor i det området som de har sitt virke, for derigjennom å ha bedre forutsetninger for å forstå det samfunnet som de er i.

I min kommune, Øvre Eiker, var en av de fremste etterforskerne på narkotika, og en av dem som gjorde best jobb blant ungdom i forebyggende narkotikaarbeid, nettopp en slik person, men en person som etter hvert følte seg lite hjemme i politiet fordi han hadde en arbeidsmåte i det samspillet som var noe på siden av det som etter hvert utviklet seg som kultur i politiet. Mitt poeng er at i både det forebyggende og det oppklarende arbeidet bør en ha en nærmere drøfting av hva profesjonelt politiarbeid i lokalsamfunnet er, og ha en økt vektlegging der av samhandlingen med det sivile samfunn. Den allmenne tilliten i lokalsamfunnet er avgjørende viktig, ikke minst for å forebygge. Vi kjenner alle den politikvinnen som påpeker når en ungdom kjører ulovlig på moped før han er 16 år. Det er en liten hånd som gjør at en får en styrke i sin videre «mopedkjøring», for å si det på den måten.

Dette er helt sentralt i forhold til hvordan vi bygger opp politiet, og her er det noe som har blitt borte. Innenfor de knappe ressurser som politiet bestandig vil ha, må vi se på hvordan vi kan få samspillet mellom polititjenestemenn og -kvinner og det sivile samfunn til å fungere bedre, og der er det veldig mye å gjøre. Jeg er veldig spent på statsrådens orientering, hva som er hennes visjoner om hvordan dette skal fungere – ta gjerne et konkret eksempel fra bygd eller by, det er mange av oss som er opptatt av hva som er historien som skal fortelles.

Statsråd Grete Faremo [10:58:58]: Politiets arbeid med vinningskriminaliteten er av stor betydning for oss alle. Dette er, som det allerede er sagt, kriminaliteten som rammer folk flest, og som tallmessig er helt dominerende. For mange vil politiets evne og vilje til å bekjempe vinningskriminalitet være viktig for opplevelsen av trygghet og tillit til at politiet slår tilbake mot kriminaliteten.

Vinningskriminaliteten har hatt en markert nedgang de siste fem årene, og det er gledelig. Vi har i dag 9 000 færre lovbrudd enn for fem år siden. Boliginnbrudd falt det siste året med 24,3 pst., noe som utgjør 1 200 færre anmeldelser. Det er stilt spørsmål ved om man kan feste lit til tallene i STRASAK. Når det gjelder anmeldelser for vinningskriminalitet, må man med utgangspunkt også i forsikrings-

bransjens ansvar og oppgjør tro at man kan feste stor grad av tillit til tallene i STRASAK på dette området.

Jeg er enig med dem som har pekt på at oppklaringsprosenten er for lav. Som justisminister hilser jeg Riksrevisjonens undersøkelse velkommen. I departementet oppfatter vi undersøkelsen som både grundig og god. Jeg ser det slik at rapporten utgjør et verdifullt bidrag for vår fortsatte innsats mot vinningskriminaliteten.

Flere politidistrikter har allerede kommet langt i innarbeiding av god arbeidsmetodikk og gode arbeidsformer – endrede metoder og arbeidsformer, sammenlignet med tidligere. I likhet med Riksrevisjonen ser jeg at dette gir resultater i form av nedgang i kriminaliteten og en høyere oppklaringsprosent. I lys av undersøkelsen skal derfor vellykkede måter å organisere arbeidet på implementeres i alle politidistrikter. Det vil på denne siden av sommeren avholdes et møte mellom oss i Justisdepartementet, Politidirektøren, Riksadvokaten og Sjef Kripas om status for dette arbeidet.

Flere har berørt satsing på ny teknologi. Det er et sentralt element i en forsterket politiinnsats – ikke bare mot vinningskriminaliteten. En del er på plass, men mer må til. Den strategiske planleggingen for veien videre pågår for fullt, ikke minst i Politidirektoratet. Dette er planer som også må kvalitetssikres. Det skal selvsagt lages gode planer for gjennomføring og kompetansebygging, og budsjettspørsmål skal avklares. Dette er sentrale temaer som jeg vil komme tilbake til i kommende budsjettproposisjon og også i melding til Stortinget om resultatreform i politiet i løpet av dette året.

Ved bekjempelse av vinningskriminaliteten står vi overfor nasjonale og internasjonale utfordringer. Vi har både bofaste gjengangere og mobile vinningskriminelle som reiser til Norge med et formål – å begå kriminalitet. Bekjempelsen av kriminaliteten begge grupper begår, krever både kunnskapsbasert og god arbeidsmetodikk. Når det gjelder de bofaste kriminelle, jobber flere politidistrikter allerede systematisk og godt mot gjengangerne. Jeg forventer at resten av distriktene innarbeider forbedrede arbeidsmetoder, og, som sagt, at dette gjennomføres i løpet av inneværende år. De mobile vinningskriminelle utfordrer særlig politiets evne til å samarbeide på tvers av distriktsgrensene. De verdifulle erfaringene fra de fire politidistriktene som er med i samarbeidsprosjektet som går under navnet Grenseløs, må danne skole og være til inspirasjon og læring for landets øvrige distrikter.

Det heter seg at leilighet gjør tyv. Ved å minske mulighetene og legge hindringer i veien for utøvelsen av kriminalitet kan vi alle bidra til å redusere vinningskriminaliteten. Hvis vi alle blir flinkere til å sikre våre eiendeler og ta enkle forholdsregler, gjerne etter råd fra politiet, vil vi sammen med politiet kunne sikre en fortsatt nedgang i kriminaliteten. Det er et tankevekkende eksempel at dersom vi alle lærer å skjule PIN-koden ved bruk av minibankkort, vil dette i seg selv nærmest umuliggjøre såkalt skimming – dvs. kopiering av betalingskort for senere misbruk ved bruk av nettopp PIN-koden.

Vi er alle opptatt av at både tryggheten og tilliten til politiet blir satt på prøve ved arbeidet med vinningskri-

minaliteten. Som justisminister ser jeg med bekymring på at publikums tillit til politiet synker hos den andel av befolkningen som har vært i kontakt med politiet. Der slutter jeg meg til de bekymringene som allerede er uttrykt fra denne talerstolen. Jeg har derfor gitt Politidirektøren i oppdrag å etablere et systematisk omdømmearbeid knyttet til politiets virksomhet. Vi skal fortsette å gjennomføre publikumsundersøkelser. Disse skal være et naturlig utgangspunkt for å utvikle politiinnsatsen, og de skal også bidra til ytterligere å styrke opplevelsen av trygghet og tillit til politiet.

D a g T e r j e A n d e r s e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir adgang til replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [11:05:57]: Jeg er glad for at også statsråden er bekymret for den utviklingen av tillitsbrist som vi finner når det gjelder politiet.

Det jeg egentlig ba om ordet for å få en liten oppklaring på, er knyttet til IKT-investeringer. Utfordringen med IKT-investeringer er at de tar lang tid, de er veldig kostbare, og de gir ingen umiddelbar reduksjon i kriminaliteten. Men på lang sikt vil det kunne ha stor betydning for måten man bekjemper kriminalitet på, ikke minst når en kan sammenkoble de ulike registrene i etterforskningsøyemed.

Så langt har ikke Justisdepartementet tatt de henvendelsene som i hvert fall den tidligere politidirektøren har fortalt oss at hun har tatt til departementet, på tilstrekkelig alvor, med det som resultat at det har vært trukket penger inn fra politidistriktene for å finansiere et forprosjekt på IKT-siden. Det er en strategi som jeg har forstått at denne justisministeren har fortsatt.

Kan justisministeren fortelle oss om hun for fremtiden vil forsøke å bidra med ny investering til IKT-satsing i politiet, slik at vi slipper å ta de pengene fra politidistriktene?

Statsråd Grete Faremo [11:07:01]: Jeg vil komme tilbake til de budsjettmessige spørsmålene knyttet til IKT-investeringer – det er derfor jeg også trakk fram i innlegget mitt det økte fokuset vi nå har på strategisk planlegging av IKT-investeringene. Vi må sikre at vi gjør dette på riktig vis. Det krever store økonomiske uttelling, og det kan ha stor betydning over tid for kriminalitetsbekjempelsen i Norge. Politidirektoratet har derfor også investert i økt kompetanse. Det er nå flere som jobber med helhetlig IKT-satsing. Vi legger også planer for å kvalitetssikre dette og vil komme tilbake til gjennomføringsplanen også. Dette vil være noe som vil måtte gå over lengre tid, og hvor vi sikrer at dette også virker best mulig sammen med øvrige deler av justissektoren. Dette er noe jeg tror vi alle med stor forventning ser fram til å kunne komme tilbake til.

Per-Kristian Foss (H) [11:08:14]: Med den bekymring som alle talere gir uttrykk for i denne debatten om ikke minst respekten for politiets arbeid på vinningskriminalitetsområdet, hadde jeg kanskje ventet en litt mer offensiv statsråd. Jeg har lyst til å spørre henne særlig om en pro-

blemstilling som bl.a. representanten Lundteigen var inne på. Undersøkelsen viser at det er stor forskjell i oppklaringsprosent mellom politidistriktene, og det er ikke mulig å si at det skyldes ressursmessige forskjeller. Hvorfor er det ikke gjort noe med det før? Hvorfor bruker man ikke den styringsrett og instruksjonsrett departementet og direktoratet har, til å overføre erfaringer fra et distrikt til et annet – distrikter som har satt ned særlige grupper, og som bruker særlige metoder for å forfølge både den stedlige og den grenseløse vinningskriminelle? Hvorfor er dette ikke gjort? Statsråden kan ikke lenger ha det faste svaret, at dette er et ressurs spørsmål som man kommer tilbake til i budsjettet. Det kan man nå ikke svare. Jeg spør altså om noe annet.

Statsråd Grete Faremo [11:09:22]: Jeg brukte en stor del av innlegget mitt til å snakke om forbedrede arbeidsmetoder, både metoder som skal gjennomføres i distriktene, og nye metoder for å sikre bedre samarbeid mellom distriktene. Jeg har tatt initiativ til et møte med de berørte delene av politiet, Politidirektoratet, før sommeren for å sikre at vi får fortgang i dette arbeidet. Så vil vi gå mer grundig til verks i den resultatreformen som vi nå har under arbeid. Det er en melding som blir lagt fram for Stortinget i løpet av året. Jeg er helt sikker på at vi vil måtte jobbe systematisk godt over tid med å bygge både ny kompetanse og nye metoder, bygge inn en ny kultur, en læringsorientert kultur, i politiet for å sikre at vi får en stadig bedring i vår innsats mot kriminaliteten.

Per-Kristian Foss (H) [11:10:31]: Jeg merket meg også den delen av innlegget, om et møte før sommerferien med de berørte direktorater osv., men da brukte man uttrykket at det var viktig å få høre «status». Men den kjenner vi jo, denne rapporten fra Riksrevisjonen gir statusen på mange måter. Det er imidlertid alle er misfornøyd med, er mangel på resultater og at noen distrikter er så gode, mens andre er rett og slett elendige. Vi spurte til og med i møtet med Riksrevisjonen om det var særlig bydistrikter, sentrale distrikter, som gjorde det godt. Det var det heller ikke. Det var ikke noe mønster i dette, verken ressurser eller geografi var avgjørende, som også representanten Lundteigen sa. Da undrer jeg meg: Hvorfor gir man ikke da rett og slett ordre om at noe må gjøres der politimesteren ikke gjør det? Det kan ikke bare være et opplærings- eller ressurs spørsmål, men rett og slett et spørsmål om vilje til å benytte nye og andre metoder. Kanskje man tenker litt for gammeldags.

Statsråd Grete Faremo [11:11:37]: Målsettingen er at disse nye arbeidsformene, nye samarbeidsformer også, skal være gjennomført i løpet av året. Gjennomføringsansvaret ligger i etaten under ledelse av Politidirektoratet, og jeg synes det er viktig å få en status midt i året for å sikre at man er – på godt norsk – «on track» i forhold til de planer som er lagt for at dette skal være gjennomført i løpet av året. Er det ikke slik, er det selvsagt at man også må diskutere hvilke tiltak som må iverksettes for ytterligere å forsikre seg om at dette vil være gjennomført.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [11:12:42]: Fremskrittspartiet og undertegnede har et betydelig engasjement og en glødende interesse for justispolitikk. I dag har vi til behandling en sak som i praksis viser hvordan man i Norge nedprioriterer vinningskriminalitet. Av rapporten fra Riksrevisjonen fremgår det bl.a. at bare 13 pst. av boliginnbruddene oppklares, og at oppklaringsprosenten for vinningsforbrytelser generelt var på under 17 pst. Undersøkelsen viser også at de som har hatt kontakt med politiet etter å ha vært utsatt for vinningskriminalitet, har et mindre positivt syn på politiet enn andre. Lav prioritering og oppklaring av vinningskriminalitet går altså direkte ut over tilliten til politiet. Dette har flere talere i debatten påpekt. Man må spørre seg om det ikke snart er på tide at dette feltet får et økt fokus. Det handler om god organisering, og det handler om evne og vilje til prioritering.

Det er viktig at man arbeider målrettet for å hindre vinningskriminalitet. I en situasjon med fortsatt økonomisk uro og økende arbeidsledighet ute i Europa er det sannsynlig at flere vinningskriminelle fra kriserammede EU-land vil komme til Norge og søke lykken her. Når sjansen for å bli tatt er så lav som tilfellet er nå, vil man kunne se det som nesten risikofri virksomhet med potensial for svært høy avkastning. Slik kan vi ikke ha det. Det er nødvendig å sette inn tiltak, og det haster. Det er flere tiltak som kan settes inn som vil være effektive. Saksordføreren påpekte forebygging, bedring av informasjonsinnhentingprosessen, gjengangeroppfølging og dedikerte etterforsknings-team. Dessuten må vi ha klart fokus fra ledelsens side og samarbeid på tvers av politidistriktene, slik representanten Anders Anundsen også påpekte. Mer penger og flere politifolk kan selvfølgelig være noe av løsningen, men mer effektive arbeidsmetoder og økt fokus er også svært viktig.

Når kontrollkomiteen har saker til behandling, er det nesten tradisjon for at angjeldende statsråd forteller at ja, denne rapporten fra Riksrevisjonen dreier seg om ting tilbake i tid, og nå går alt så mye bedre. I innledningen av innlegget til statsråden for Justisdepartementet sa også hun at det nå ser så mye bedre ut. Jeg er ikke så helt sikker på det.

Det er helt korrekt at det var en bedre utvikling i 2011, men er dette en tilfeldig variasjon? Senest i går kveld kunne vi lese nyheter om at antallet boliginnbrudd igjen øker, etter nedgangen i 2011. Det ble registrert 6 398 innbrudd i norske boliger i årets tre første måneder. Dette er en økning på 16 pst. i forhold til samme periode i fjor, ifølge statistikk fra Finansnæringens Fellesorganisasjon, FNO. Antallet boliginnbrudd i de tre første månedene av året har ikke vært høyere siden 2004. Det er altså all grunn til å stille spørsmål om utviklingen.

Kommunikasjonsdirektør Leif Osland i FNO sier i en artikkel på FNOs nettsider følgende:

«Det er ut fra disse tallene grunn til å frykte at utviklingen vi så i 2011 kun var en kortvarig nedgang.»

I artikkelen påpekes det at det høye norske velstandsnivået er fristende for organiserte kriminelle fra Øst-Europa. Tyvene er i stor grad omreisende og bruker tid på å spane før de slår til. Mange av tyvene er effektive og raske, både

med å bryte seg inn og med å forlate boligen igjen. Det stjeles også mer verdifulle gjenstander enn tidligere.

«Folk har over tid blitt langt flinkere til å sikre boligene sine med gode låser og alarmer. Det er likevel helt andre utfordringer en står overfor nå enn tidligere med mer profesjonelle innbruddstyver.»

Dette sier Osland i FNO på denne nettsiden.

En vei å gå er selvfølgelig å se på straffenivået. Jeg tror ikke at det forslaget jeg leste om i avisen i går, at man skulle kutte ned på å gi strafferabatter til utenlandske kriminelle, er veien å gå. Vi har fra før av et fengselsvesen som utenlandske kriminelle ser på som feriekolonier og hoteller, og vi har et svært lavt straffenivå. Å gå denne veien tror jeg er feil.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:17:45]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om sak om hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT-registeret (Innst. 243 S (2011–2012))

Anders Anundsen (FrP) [11:18:09] (komiteens leder og ordfører for saken): Utgangspunktet for denne saken må jeg si er noe spesielt, for det dreier seg om et register som vi kaller INFOFLYT, som har som formål å utveksle informasjon mellom politiet og kriminalomsorgen om særlig farlige fanger. I dag er det ca. 50 personer som er registrert i registeret, mens det har vært omtrent 190 personer.

Utgangspunktet for slike registre er at de skal ha konsesjon fra Datatilsynet, med mindre det er særskilt lovhjemmel for registrering.

Det foreligger ikke konsesjon for registeret, og det skal være hjemlet i lov. Justisdepartementet har anført straffegjennomføringsloven § 2 som hjemmel for dette registeret. Datatilsynet har vurdert lovligheten av registreringene som tvilsom, og Sivilombudsmannen mener det er oppsiktsvekkende at personopplysninger til tross for dette fortsatt blir behandlet med uendret saksbehandlingsinstruks.

Det kom også frem at det tok tre år fra Datatilsynet tok opp saken, til brevet ble besvart, og fire år til det ble nedsatt et utvalg som skal vurdere hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT. Stortingets utredningsseksjon har også konkludert med at hjemmelsgrunnlaget for registeret er uklart.

Det er selvfølgelig helt uakseptabelt at henvendelser fra Datatilsynet til kriminalomsorgen med et så kritisk innhold som det vi snakker om her, ikke blir håndtert på en skikkelig måte. Utgangspunktet er at et register som verken har hjemmel eller konsesjon, er ulovlig og derved ikke skal være i bruk. Det ville naturlig nok være et relativt dramatisk steg, fordi det registeret vi snakker om, er i seg selv et ganske viktig register. Og det er ingen som ønsker at bruken av dette registeret skal stanses. Det er også lagt til grunn at det kan være at Stortinget allerede har vedtatt hjemmel for registeret, men at lovendringen ikke er trådt i kraft, og at det derfor ikke har vært annen type hjemmel enn straffegjennomføringsloven § 2 som kan ligge

til grunn. Så Stortingets intensjon har aldri vært å stanse dette registeret, men det har vært å sikre tilstrekkelig lovhjemmel.

I sitt svar til komiteen har justisministeren forsikret oss om at hun vil ta hånd om dette spørsmålet i løpet av denne våren. Komiteen har derfor foreslått at Stortinget ber regjeringen snarest mulig sørge for at hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT blir brakt i orden. Dette må skje uten videre opphold, for å sikre at en ikke må stanse bruken av registeret.

Jeg har til slutt lyst til å peke på – og det vil jeg gjøre for egen regning – at det er bekymringsfullt at regjeringen med vitende og vilje igangsetter registrering i et slikt register med en så utydelig hjemmel som tilfellet er her. Selv er jeg tilbøyelig til å si at det fremstår som ganske klart at straffegjennomføringsloven § 2 ikke kan benyttes som hjemmel for denne registreringen, hvilket i tilfelle vil bety at staten driver ulovlig registrering. Det er ikke akseptabelt. Jeg understreker at den siste uttalelsen står for min regning, ikke for komiteens.

Jette F. Christensen (A) [11:21:37]: Det har vore tvingende nødvendig med eit formalisert samarbeid om informasjon mellom politiet og kriminalomsorga. Det slo òg saksordføraren på ein veldig god måte fast.

Det er viktig for oss alle å få eit verktøy for å førebygge, forhindre og kjempe mot kriminalitet. INFOFLYT-systemet, som blei oppretta i 2005, skulle vere eit system for gjensidig utveksling av informasjon mellom kriminalomsorga og politiet/påtalemyndigheita. Systemet skulle bl.a. gje kriminalomsorga eit betre grunnlag for å sikkerheitsvurdere varetektsfengsla og dømde. Informasjonen som blir registrert, gjeld innsette som ein antek vil utgjere særleg rømmingsfare, fare for anslag utanfrå for å bistå til rømming, gisseltaking og fare for ny og særleg alvorleg kriminalitet. Det gjeld òg innsette med spesielt beskyttelsesbehov og innsette som kan ha tilhørsel til organiserte kriminelle nettverk.

Det er ingen som er ueinig i at dette er eit viktig arbeid. Men kriminelle har òg rett på personvern, og når det gjeld ei slik type registrering og overføring av informasjon, er det viktig at det blir gjeve via ein lovheimel. Systemet blei etablert på bakgrunn av formålsvedtaket i straffegjennomføringsloven § 2 om å førebygge kriminalitet, og kriminalomsorga har meint at dette vedtaket gav lovheimel til systemet. Det er ikkje så rart ettersom det lyder:

«Straffen skal gjennomføres på en måte som tar hensyn til formålet med straffen, som motvirker nye straffbare handlinger, som er betryggende for samfunnet og som innenfor disse rammene sikrer de innsatte tilfredsstillende forhold.»

I ein velfungerande rettsstat er personvern og førebygging av kriminalitet to veldig viktige pålar. Derfor er det bra å sjå at statsråden tek Sivilombudsmannens kritikk på alvor. Det er i alle si interesse å ha eit velfungerande og sikkert system, og både politi og kriminalomsorg ønskjer ein trygg og anvendeleg struktur.

INFOFLYT-utvalet, som vel i desse dagar legg fram si innstilling, blei gjeve eit breitt og viktig mandat til å vur-

dere bl.a. heimelsgrunnlaget. Mens det arbeidet har føregått, har ein brukt heimelen i § 2 som grunnlag for INFOFLYT, noko ein òg bør gjere fram til eventuelle endringer kjem på plass. Det er ein samla komité som seier at vi ikkje ønskjer å stanse bruken av registeret i påvente av ein heimel. Derfor vil eg òg understreke at det er ein samla komité som ventar at heimelsgrunnlaget blir bringa i orden, og at departementet prioriterer dette arbeidet svært høgt.

Statsråd Grete Faremo [11:24:47]: Innledningsvis vil jeg vise til min redegjørelse til komiteen i brev av 6. desember 2011 som svar på kontroll- og konstitusjonskomiteens spørsmål knyttet til INFOFLYT i brev av 29. november 2011.

Først vil jeg understreke at jeg tar kritikken som Sivilombudsmannen har reist mot sider av INFOFLYT-systemet, på alvor. Jeg har også merket meg at det er stilt spørsmål ved om kriminalomsorgen har tilstrekkelig lovhjemmel for ordningen.

Som jeg skrev i mitt brev i fjor, har departementet hittil lagt til grunn at formålet i straffegjennomføringsloven § 2 om å motvirke kriminalitet har vært et tilstrekkelig lovgrunnlag for INFOFLYT. På bakgrunn av den kritikken som er reist, bl.a. fra Sivilombudsmannen, ser jeg at hjemmelsgrunnlaget kan gjøres klarere. Men som jeg tidligere har redegjort for, har ikke departementet funnet at kritikken er tilstrekkelig grunnlag for å stanse bruken av INFOFLYT-systemet.

Imidlertid har de spørsmålene som har vært reist, gitt grunnlag for å foreta en omfattende gjennomgang av alle sider av systemet. Dette er grunnen til at utvalget som har gjennomgått INFOFLYT, fikk mandat til å vurdere hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT, herunder om de nye lovbestemmelsene i straffegjennomføringsloven §§ 4 c og 4 d er tilstrekkelige også som grunnlag for informasjonsutvekslingen mellom politiet og kriminalomsorgen.

Jeg har nettopp mottatt INFOFLYT-utvalgets utredning, og jeg vil kort redegjøre for utvalgets forslag. Først vil jeg nevne de fire viktigste spørsmålene som utvalget fikk i oppdrag å vurdere:

Etter mandatet skulle utvalget kartlegge og vurdere hvordan informasjonsutvekslingen mellom politiet og kriminalomsorgen foregår i dag.

Når det spesielt gjelder hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT, skulle utvalget vurdere om de nye lovreglene om behandling av personopplysninger generelt i straffegjennomføringsloven §§ 4 c og 4 d gir en tilstrekkelig klar hjemmel for informasjonsutveksling med politiet.

Utvalget ble videre bedt om å foreslå regler for behandling, utveksling og bruk av opplysninger i INFOFLYT og samtidig utarbeide utkast til lov og forskriftsbestemmelser som harmonerer med tilsvarende regler i ny politiregisterlov med forskrift.

Jeg kan opplyse om at et enstemmig utvalg mener at de nye lovbestemmelsene i straffegjennomføringsloven kapittel 1a ikke er et tilstrekkelig klart hjemmelsgrunnlag for INFOFLYT, og at ordningen bør forankres i egne lovbestemmelser. Det kan også nevnes at utvalget har laget utkast til forskrift og kommer med forslag til nye administra-

tive rutiner for kriminalomsorgen som skal bidra til å sikre ensartet behandling av personopplysninger i INFOFLYT.

Utvalget framhever også at det er spesielt viktig å ivareta personvernet i INFOFLYT, fordi det kan treffes tiltak som kan være inngripende for den innsatte når det gjelder straffegjennomføringen. Utvalget foreslår derfor klare regler for hva den enkelte innsatte har krav på innsyn i.

Når det gjelder forslagene til lovregulering av INFOFLYT, vil jeg spesielt framheve at utvalget er opptatt av at kriminalomsorgen får en klar hjemmel til å forebygge, forhindre og bekjempe kriminalitet. I tillegg foreslås en hjemmel for kriminalomsorgen til å utlevere opplysninger i INFOFLYT til politiet i kriminalitetsbekjempende øyemed. Utvalget viser også til at politiregisterlovens regler om behandling av personopplysninger bør få anvendelse for å ivareta den registrertes rettigheter ved behandling av personopplysninger i INFOFLYT.

Jeg mener at utvalgets forslag vil danne et viktig og godt grunnlag for det videre arbeidet med å få et vel fungerende system som sikrer utveksling av kvalitetssikret informasjon, med det formål å styrke sikkerheten for både samfunnet og enkeltpersoner som er truet av kriminelle miljøer. Samtidig må hensynet til personvern og rettssikkerhet ivaretas på en god måte.

Jeg er opptatt av å få fortgang i arbeidet med etableringen av et klarere hjemmelsgrunnlag for INFOFLYT. Jeg vil derfor påse at den oppgaven blir høyt prioritert av departementet. INFOFLYT-utvalgets utredning vil bli sendt på høring nå før sommeren, og det tas sikte på at lovarbeidet settes i gang i løpet av høsten.

Avslutningsvis kan jeg informere om at departementet er i gang med å utarbeide forskrift til straffegjennomføringsloven kapittel 1a, slik at vi også kan få satt i kraft de nye reglene om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen generelt snarest mulig. Som jeg tidligere har redegjort for, henger dette arbeidet nært sammen med arbeidet med å utarbeide forskriften til politiregisterloven, som jeg også håper vi får slutført i løpet av høsten.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:30:22]: Jeg tror det aller første jeg skal gjøre, er å gi honnør til komiteen for å ha gjort en god og ikke minst nødvendig jobb. Kanskje det mest oppsiktsvekkende i denne saken er at de to foregående justisministrene ikke har sett seg tjent med eller i hvert fall har valgt ikke å ta tak i denne saken, som er såpass prinsipielt viktig når det gjelder personvernavgrensningene. I så måte synes jeg det er bra og godt å høre at de to representantene fra komiteen som har hatt innlegg, har vært tydelige på nettopp det. Jeg registrerer heldigvis at også justisministeren nå åpenbart ser at de manglene som andre har påpekt, er ting man er nødt til å gjøre noe med.

For min del har jeg et ønske om å utfordre justisministeren på to forhold som jeg håper hun tar med seg i det videre arbeid med INFOFLYT. At INFOFLYT er kommet for å bli og er nødvendig og godt i visse sammenhenger, er det ingen tvil om. Men allikevel, som representanten Christensen sa i stad, har også kriminelle krav på personvern. Det som er viktig for min del, er å utfordre justisministeren på å sørge for at man fullt ut ivaretar EMK og personvernet

som der tydeliggjøres. Alt annet vil på en måte gå ut over det vi ønsker å oppnå, ryddighet og en struktur på den som er forsvarbart fra alle sider – ikke bare fra staten mot de kriminelle, men det er også sånn at selv kriminelle i Norge har rettigheter.

I tillegg er det en annen avgrensning som jeg synes er viktig å påpeke, og det er: Hva med informasjon som blir skaffet til veie gjennom INFOFLYT-systemet som gjelder tredjepart? Her håper jeg også at justisministeren vil ta med seg en bekymring og sørge for at den også avgrenses. Jeg vil jo tro at besøkende eller andre som er involvert i de 50–190 personene som det har vært referert til her, har et ønske om at det man snakker om, ikke automatisk kommer andre til del. Så en avgrensning mot tredjepart synes jeg er svært viktig, og jeg håper også at statsråden tar det med seg.

Så er det ett moment som man ikke har vært inne på. Selv om man nå i dag diskuterer hjemmelsgrunnlaget, kan det rett og slett være sånn at hvis det kommer en sak opp for en domstol, kan domstolen konkludere med at hjemmelsgrunnlaget ikke er godt nok og avvise adgangen til bruk av informasjon som er framskaffet. Da vil det iallfall være tydelig at lovgiver og departementet ikke har gjort en god nok jobb. Selv om Stortinget i de fleste saker gjør en jobb som holder juridisk, er det vel også sånn at Stortinget har fått noen klare tilbakemeldinger ikke minst fra Høyesterett på enkelte lovsaker. Jeg nevner f.eks. tomtefesteloven, hvor et flertall på Stortinget pådro seg, tror jeg, ganske klart hevede øyenbryn fra Høyesterett, fordi man mente man hadde gjort en for slett jobb i denne salen. Det må jo være et mål for oss alle å sørge for at det er færrest mulig sånne saker. Derfor synes jeg det er bra at statsråden nå refererer fra det utvalget som er nedsatt, som klart påpeker mangler, og at hun nå har tenkt å gjøre noe med det. Det er med respekt å melde på tide.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

S a k n r. 4 [11:33:50]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper for 2010 (Innst. 255 S (2011–2012), jf. Dokument 3:2 (2011–2012))

Per-Kristian Foss (H) [11:34:28] (ordfører for saken): Denne rapporten omfatter mange selskaper. Det er foretatt ni utvidede kontroller. Det rettes en del kritikk mot en del departementer. Ingen av de statsrådene det gjelder, er til stede i salen, så jeg håper det er god formidlingsevne i byråkratiet og i den politiske ledelsen, for det er viktig at det som er av kritikk, følges opp.

Hvis jeg skal uttale meg litt generelt om funnene, gir de inntrykk av at det fortsatt er mye å hente på at kontrollen med selskapene underlagt diverse departementer er profe-

sjonell og konsekvent og langsiktig nok. Det er varierende grad av kontroll. Riksrevisjonen deler sin kritikk inn i svak oppfølging av sektorpolitiske mål, at eierskapsutøvelsen ikke er tilstrekkelig tilpasset selskapenes egenart, og at det er svak avkastning i flere selskaper som allikevel har forretningsmessige mål.

Det er delvis sammenfallende kritikk her. Jeg kan ta som eksempel kritikken mot NSB for at de har opprettet – og stadig oppretter – Nettbuss-ruter, som allikevel ikke påvirker andelen av kollektivtrafikken og på toppen av det hele heller ikke tilfredsstillende NSBs krav til lønnsomhet. Hvorfor gjør man det da? Det er det grunn til å stille spørsmål om til samferdselsministeren. Men det skjer åpenbart med styrets godkjenning og uten at det er samsvar mellom de målsettinger som er satt av Stortinget, og de målsettinger som følges i selskapet.

Det er også en kritikk for manglende lønnsomhet knyttet til Mesta. Etter flere år har det selskapet nå fått omstille seg, og nå er det på tide at selskapet viser lønnsomhet. Det har statsråden i høringen sagt at han vil følge opp. Det er en formulering som stadig gjentas i Stortinget, uten at vi alltid kan registrere at det følges opp året etter. Men i forhold til Mesta er det en samlet komité som uttrykker betydelig utålmodighet.

Når det gjelder Statkraft, er det også uttrykt – og det ble samtidig tatt opp i høringen – at Statkraft har et mål om at inntektene fra selskapet, som er betydelige, skal komme fellesskapet til gode, altså formidles gjennom statsbudsjettet, og at det skal være en betydelig pengemaskin etter hvert. Det har vært kritisert at Statkraft har investert i ny virksomhet i andre land og i andre produksjonsformer enn vannkraft. Det er vel og bra hvis det hadde gitt et utbytte som sto i forhold til utbyttet for øvrig i selskapet. Det gjør det ikke, og det er også en kritikk fra Riksrevisjonen som understøttes av komiteen.

Det er i det hele tatt en samlet komitéinnstilling som avleveres, bare med en liten dissens, som jeg skal komme tilbake til. Men på ett område har jeg lyst til å dvele litt ved komiteens enstemmige merknader: Komiteen sier at statsrådens oppfatning er at Statoil tar sitt samfunnsansvar på alvor, og at statsråden – i høringen – mente at selskapet på dette området er blant de ledende aktørene i sin bransje. Statsråden sa i høringen:

«Man rapporterer på en frivillig, internasjonal standard. Den standarden forutsetter ikke at man skal rapportere på alle indikatorer (...)»

Videre sa statsråden:

«Vår vurdering er at Statoil presterer godt på sitt samfunnsansvar (...)»

Komiteen uttalte seg om denne replikkvekslingen i høringen ved å si følgende:

«Komiteen kan ikke se at det er samsvar mellom eierskapsmeldingens ambisjoner og statsrådens holdning.»

Det er en relativt utilslørt kritikk. Om statsråden føler seg berørt, eller om Statoil er berørt, skal jeg la være ukommentert i den sammenhengen. Men det er politisk sett i alle fall en kritikk som retter seg mot statsråden.

Det er én dissens, og det gjelder et tema som ikke er

tatt opp i Riksrevisjonens rapport, fordi det skjedde etterpå, og det er helt naturlig. Det gjaldt konflikten mellom næringsministeren og Telenor, som i sin konsekvens førte til styrelederens avgang i Telenor. Det gjaldt Telenors eierskap i A-pressen og dermed indirekte deres påvirkning på muligheten for at TV 2 ble solgt til et dansk selskap. Med andre ord ble forkjøpsretten – som hadde ligget der i mange år – benyttet. Dette var en inngripen fra statsråden som flertallet i komiteen – som representerer mindretallet i Stortinget, altså opposisjonspartiene – sier følgende om: De sier at det er viktig at styringen skjer på en langsiktig og forutsigbar måte og ikke skjer på innskytelser fra eier. En samlet komité sier at Telenor skal styres etter prinsipper som er klart definert i eierskapsmeldingen, på forretningsmessig grunnlag, og at hovedkontoret og sentrale forsknings- og utviklingsaktiviteter forblir i Norge.

Komiteen sier:

«Komiteen understreker at departementets eierskapsutøvelse må skje innenfor disse rammer.»

Så langt en enstemmig innstilling.

Det er min oppfatning at statsrådens inngripen i denne konkrete saken skjedde uten dekning i eierskapsmeldingen. Det har aldri vært uttalt at et teleselskap i Norge – gjennom sitt eierskap i et annet selskap – indirekte skal sørge for at forkjøpsretten, som er inngått i selskapets avtaler, ikke kommer til anvendelse, og at selskapet skal sørge for at kulturinstitusjoner – i dette tilfellet en tv-kanal – forblir i norsk eie.

Dette var heller ikke – så vidt jeg minnes – noe vesentlig tema da eierskapsmeldingen ble drøftet i Stortinget – ikke bare det, det var ikke et tema i det hele tatt. Men statsråden har uten videre tatt for gitt at Stortinget mener det han selv mener i denne saken.

Jeg har dermed latt den kritikken ligge, som også flertallet i komiteen omtaler i sin innstilling, som går på at kommunikasjonsformene mellom selskapets styre og statsråden bør skje på kanskje andre måter enn gjennom SMS-meldinger og telefonsamtaler, etter at beslutninger er fattet i selskapet, og etter at avgjørelsene i realiteten var tatt. Det lar jeg ligge, siden statsråden har tatt en slags selvkritikk når det gjelder dette, om at kommunikasjonsformene kan være bedre, mer forutsigbare og mer langsiktige. Det er det verdt å følge opp.

Jeg gjentar: Eierskapsmeldingen har ikke forutsatt at Telenor har særlige oppgaver innenfor norsk tv eller kulturpolitikk for øvrig.

Marit Nybakk (A) [11:42:32]: Takk til saksordføreren for et grundig arbeid.

Bare noen kommentarer til enkelte temaer fra min side. – Riksrevisjonen har i Dokument 3:2 gått gjennom statens eierskapspolitikk og sier innledningsvis at eierskapet skal utøves innenfor de rammene som følger av ansvarsfordelingen mellom selskapenes styre og eiere. Riksrevisjonen understreker at innenfor disse rammene er aktivt eierskap en sentral forutsetning i regjeringens eierskapspolitikk.

Som saksordføreren sa, har Riksrevisjonens kontroll omfattet ni utvidede kontroller. En del av Riksrevisjonens

dokument dreier seg om å ha en aktiv eierskapspolitikk innenfor rammer som er vedtatt av Stortinget. Jeg vil vise til at statsråd Trond Giske i komiteens høring understreket at det innenfor rammene av fordelingen mellom selskap og eier er både rom og praksis for bred kontakt.

Jeg vil understreke viktigheten av at staten som eier benytter de nødvendige virkemidlene som skal til for eierstyring, oppfølging og kontroll, på en aktiv måte.

Jeg vil også vise til det statsråd Giske sa i høringen om å være en aktiv dialogpartner.

En annen problemstilling – som for så vidt gjelder en annen statsråd – dreier seg om problemstillinger knyttet til bl.a. petroleumssektoren. Det kan kanskje sies at det bør utvises varsomhet, med tanke på å stille en fast, langsiktig utbytteforvaltning, målt i kroner per aksje, i den typen bransje som f.eks. Statoil opererer innenfor. Der er det mange andre viktige indikatorer, bl.a. fordi oljeprisen varierer. Kanskje bør et internasjonalt selskap i energisektoren – eller andre sektorer som er krevende internasjonalt – styres på en annen måte. Kanskje må vi ha andre måter for å forsikre oss om at selskaper som Statoil driver godt og gjør jobben på en god og forsvarlig måte.

Jeg kan også ta opp en annen side som er særlig relevant for selskaper, som Statoil og andre store norske konsern som opererer i utlandet. Riksrevisjonen har satt søkelyset – eller fingeren – på selskapenes samfunnsansvar. Stortinget behandlet i forrige periode en stortingsmelding om samfunnsansvar og etiske kjøreregler for etableringer i utlandet. For meg er det viktig at når f.eks. Statoil går inn i land som Iran og Nigeria – det finnes andre mer nærliggende eksempler, f.eks. Aserbajdsjan – må selskapet ta opp menneskerettighetsbrudd eller korrupsjon.

Jeg er glad for at statsråd Ola Borten Moe i komiteens høring understreket at de strategiene som er valgt, er godt forankret i det politiske miljøet. Samtidig deler komiteen Riksrevisjonens syn på at Statoil på flere sentrale områder innenfor samfunnsansvar ikke rapporterer fullstendig. Komiteen finner grunn til å presisere at dette er alvorlig. La meg legge til at Stortinget har lagt til grunn at samfunnsansvar handler om det bedriftene gjør på frivillig basis – i tillegg til å overholde lover og regler og for så vidt også internasjonale standarder. Her vil enkelte land være vanskeligere enn andre. Vi bør kanskje av og til, også på politisk grunnlag, stille oss spørsmålet om det er land våre store konsern ikke bør etablere seg i, og hvis de gjør det, hva slags forhold de i så fall skal ha til brudd på menneskerettigheter og andre tilsvarende grove overgrep som vi ser i enkelte land. Iran er et veldig godt eksempel.

La meg også trekke fram at det er fire–fem land utenfor OECD hvor Statoil ikke har utarbeidet planer for samfunnsansvar. Det er viktig at Olje- og energidepartementet følger dette nøye opp.

Dette er et dokument som omhandler flere temaer, og da kan det lett bli litt springende. Men dokumentet tar også opp lønnsveksten i helseforetakene. Jeg understreker dette også fra Stortingets talerstol fordi helseministeren er i salen. Komiteen finner det urovekkende at lønnsøkningen for lederne i helseforetakene i perioden 2003–2010 var sterkere enn for ansatte generelt. For min egen del vil jeg

si at det faktisk er uakseptabelt. Det er altså ikke bare urovekkende, det er uakseptabelt. Dette har vi hatt oppe før. Vi har behandlet det tidligere, og jeg vil vise til de tidligere debattene som kontroll- og konstitusjonskomiteen har hatt i denne salen, inkludert høring om lederlønninger i offentlige selskaper og selskaper delvis eid av staten. Vi sa det vel den gangen, men det ser nesten ut som om styrer for offentlige selskaper – eller for den saks skyld foretak – oppfatter lønnsøkning for ledere som noe som skjer innenfor en egen sfære, helt uavhengig av lønnsutviklingen i resten av samfunnet. Når vi står midt oppe i diverse lønnsoppgjør, kan det være greit å huske på at også lederlønninger er noe som må ses på i forhold til lønnsutviklingen generelt i samfunnet. Det må ikke oppfattes som noe som skjer innenfor en liten gruppe mennesker som mener at dette ikke har noe med den øvrige delen av samfunnet å gjøre.

Til slutt: På et par punkter deler komiteen seg når det kommer til merknadene. Jeg vil vise til saksordførers innlegg når det gjelder Telenor-/TV 2-saken. Det er riktig som representanten Foss sa, at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener – det er ikke bare noe vi mener, det er et faktum – at dette er en sak som Dokument 3:2 ikke omtaler eller omhandler. For øvrig ble vel saken ganske grundig redegjort for i høringen den 9. mars, der den ble tatt opp av opposisjonen og besvart av statsråd Trond Giske.

Et annet sted har Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet en egen merknad om det tredje postdirektivet. Det må tas grep, slik at vi kan styre postpolitikken, uavhengig av framtidige EU-direktiver. Heller ikke dette mener Arbeiderpartiet og de øvrige partiene i komiteen – altså komiteens flertall – hører hjemme i komitéinnstillingen.

Anders Anundsen (FrP) [11:50:07] (komiteens leder): Jeg vil først få takke saksordføreren for et svært godt stykke arbeid, og jeg vil slutte meg fullt og helt til hans innlegg.

Når jeg likevel tar ordet, er det for å snakke litt mer om det representanten Nybakk fortalte at regjeringspartiene mener denne saken ikke handler om, nemlig Telenors salg av TV 2. Siden dette skjedde i 2012, er det for så vidt riktig at saken ikke er omtalt av Riksrevisjonens rapport for selskapskontrollen for 2010. Jeg er imidlertid trygg på at Riksrevisjonen kommer tilbake til denne saken når de skal avlevere selskapskontroll for 2011. Men det viser for så vidt også en slags svakhet ved denne kontrollformen, for det er så pass stor avstand mellom det kontrollerte år og vår behandling i Stortinget.

Når jeg likevel mener det er nødvendig å si noen ord om dette, er det fordi det fra enkelte hold var ventet at vi skulle gjøre mye mer ut av saken i denne behandlingen enn det vi har gjort. Derfor synes jeg det er greit å minne om at nærings- og handelsministeren var i Stortinget og redegjorde særskilt for denne saken, og Stortingets flertall ønsket ikke at saken skulle viderebehandles i noen komité. Det har vi for så vidt forholdt oss til.

Det er imidlertid et par forhold det er grunn til å peke på, forhold som er av litt mer alminnelig karakter, og som også har gjort seg gjeldende i denne saken. For det første er

kommunikasjonen – eller eierstyringen – ganske utradisjonell i formen. Det sendes SMS-er som åpenbart er saksrelevante. De skal journalføres. Kravet når det gjelder journalføring, er at journaler skal føres løpende, de skal altså være à jour. Det er på en måte poenget. I denne saken tok det ti dager fra SMS-en ble sendt og til journalføring, hvilket for så vidt er i strid med regelverket. Så kan dette fremstå som en bagatell. Men det representerer sannsynligvis en større utfordring, fordi det er mye som tyder på at disse SMS-ene aldri var ment journalført. Det er en samlet opposisjon som er ganske krass i sin kritikk av statsrådets håndtering av denne saken. Jeg vil derfor benytte anledningen til å si at det er nødvendig – også for Riksrevisjonen når de foretar denne typen kontroller og andre typer kontroller – å undersøke om departementet har et faktisk system for journalføring av all saksrelevant dokumentasjon, inkludert SMS-er. Vi har også sett i andre saker som kontroll- og konstitusjonskomiteen har vært involvert i, at journalføringen av SMS-er er ganske mangelfull – selv om de er høyst saksrelevante, som i denne sammenheng.

Jeg vil også benytte anledningen til å si at det er en forutsetning at staten opptrer ryddig og langsiktig i sin kommunikasjon med selskaper. Det har etter min mening ikke skjedd på en betryggende måte i denne saken, og det er heller ikke et godt signal fra staten som eier å benytte sin eiermakt i ettertid til å kaste ut styreledere som ikke følger opp statsrådenes oppfordringer gitt på SMS. Staten må være en profesjonell eier, ikke en politisk eier hvor en statsråds innskytelser skal være avgjørende for en styreleders fremtid.

Dette var et slags hjertesukk, og for å spare regjeringspartiene for den store fortvilelsen skal jeg samtidig erkjenne at det i beste fall ligger i grenseland for hva denne saken egentlig rommer.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:53:20]: Hjertesukk skal me ikkje kimse av, så det var interessant at det kom.

For SV sin del er me veldig fornøgdde med at statsrådar driv med aktiv eigarskap, og me ønskjer eigentleg meir av det – eigentleg ønskjer me for mykje av det når det gjeld noko av det, iallfall når det gjeld oljesandprosjekt og såne ting. Men det er no så. Aktive statsrådar i forhold til aktiv eigarskap, det ønskjer me frå SV si side.

Så er me veldig einige i det Nybakk tek opp, knytt opp mot leiarlønn i helseføretak. Bøndene protesterer fordi dei ikkje får det dei skal ha – naturleg nok – og det er varsla streikar. Så er det altså ei gruppe som på ein måte er utanfor systemet og berre kan auka lønningane sine nesten som det passar dei. Dette må me stramma inn på, og det trur eg statsråden har starta på, men det er iallfall viktig for oss at me er tydelege på det frå Stortingets talarstol.

Så er òg eg veldig einig i den problematiseringa som Nybakk gjev uttrykk for i forhold til våre selskaps utanlandsoppdrag. I mine åtte år i energi- og miljøkomiteen og på reiser i Nigeria, Aserbajdsjan, Mexico, Cuba – nesten kvar som helst – har eg sett at mange land er det veldig vanskeleg å driva i, og der er det vanskeleg å halda sin stig rein. Derfor er det spesielt viktig at ein følgjer opp selskapa og sørgjer for at dei tek det samfunnsansvaret dei skal

ta, ikkje minst med å hjelpa ulike arbeidsfolk til å danna fagforeiningar – som jo har vore det viktige for norsk velstand, nemleg at me har sterke fagforeiningar som på ein måte har vore med og utvikla velferdsstaten.

Så var òg Nybakk inne på ein merknad frå Senterpartiet og SV. Det forundrar iallfall SV at ein ikkje ønskjer å kommentera dette når ein er oppteken av Postens lønnsemd – det er jo det ein skriv om i fleirtalsmerknaden, at Posten er viktig, og at ein skal auka lønnsmda osv., osv. Det er faktisk eit direktiv som reduserer lønnsmda, og ein skal då ikkje vera med på å påpeika det problematiske forholdet ein har til ESA og EFTA-domstolen, gjennom at ein no har fått ein dom som gjer at Posten taper inntekter, altså blir mindre lønnsam, ein dom som førebels kostar drygt 80 mill. kr, og som kunne gått inn i eit overskot. Dessutan er det jo sånn at Schenker har varsla ei sak på grunn av dette forholdet til Posten, og at det igjen kan bli ei retts sak der me som eigar må betala eit privat/offentleg selskap store summer, fordi ein ikkje har følgd EØS-avtalen. Derfor meiner me at det er lurt å problematisera dette i denne innstillinga, altså det som dreier seg om Postens verksemd og Postens lønnsemd. Me registrerer at dei som er for EØS-avtalen, ikkje ønskjer å problematisera dette problematiske tilfellet me har no når det gjeld Posten.

Derfor seier me òg til slutt at det er viktig at me no bruker det fleirtalet som er på Stortinget med omsyn til det tredje postdirektivet, og forsøker å sikra oss der og får ein avtale som gjer at me kan bruka sjølvrådetten vår i Noreg, og sørgja for at våre folk får den beste posttenesta dei skal ha, uavhengig av om me har ein EØS-avtale.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:57:40]: Saken gjelder Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper for 2010.

Når det gjelder Statkraft, pekes det på at det bør rettes sterkere søkelys på den internasjonale virksomheten og virksomheten innenfor andre teknologier enn det som er Statkrafts kjernevirksomhet, nemlig vannkraft, og det store investeringsomfanget som dette har. Det har i flere år vært et behov for å følge opp avkastningen tydeligere, og det er veldig klar melding til ansvarlig statsråd at det er bekymringsfullt at Statkraft eksempelvis velger sjøl hvilken informasjon som Nærings- og handelsdepartementet skal ha i slike saker.

Et annet forhold som ikke har vært tatt opp, er Mesta, og komiteen sier at de må styrke konkurransevnen. Det er et meget krevende utsagn fra komiteen, når vi vet hvilken enorm konkurranse det er om dyktige folk i anleggsbransjen, og vi også vet at når det gjelder tilgang på driftsmidler – jeg tenker på grus og pukk – er det helt avgjørende for lønnsomheten i entreprenørbransjen ved nybygg. Det er en utvikling i det som er foruroligende med tanke på at det blir mer og mer monopolisering. De som ikke har tilgang til grus og pukk i nærheten av sine anlegg, har da en betydelig ulempe og kommer dermed dårligere ut, og Mesta er blant dem.

Når det gjelder Statnett, peker komiteen på at det har vært et økt antall timer der kapasitetsutnyttelsen har vært så høy at det ikke har vært noen reservelinje til å dekke opp

dersom linjer skulle falle ut. Vi er glad for det som skjer i Olje- og energidepartementet på det punktet for å styrke driftssikkerheten, og vi sier at vi ønsker å få en tilbakemelding om oppfølgingen av dette og en klargjøring av forholdene innen 2012.

Som flere har vært inne på – innenfor Samferdselsdepartementets område – er Postens krav høy lønnsomhet, noe som var en viktig forutsetning for ekspansjonen i Posten-konsernet i perioden 2004–2008. Den nye post- og logistikkvirksomheten har ikke gitt tilfredsstillende avkastning, og Postens IT-investeringer og investeringene i Bring Citymail har så langt påført konsernet betydelige – jeg understreker betydelige – tap. En enstemmig komitémerknad viser til at Samferdselsdepartementet har iverksatt tiltak for å styrke oppfølginga av Posten-konsernet. Komiteen ber om at departementet presiserer viktigheten av at aktiviteter utenfor Norge eller utenfor det som er Postens kjernevirksomhet, styrker kjernevirksomheten gjennom overskudd eller synergier.

Det som er en fellesnevner, er det aktive statlige eierskapet, som både Arbeiderpartiet og SV tidligere har vært inne på. Vi er sterke tilhengere av det. Det som da er sentralt, er jo: Hva er det aktive eierskapet? Representanten Marit Nybakk var inne på det knyttet til lønnsutviklinga. Det er litt trist at vi gjentatte ganger skal måtte ta dette opp fra Stortingets talerstol og påpeke at den lønnsutvikling som er i en del statlige selskaper, som representanten Nybakk sa, har store konsekvenser for lønnsdannelsen ellers. Det burde være unødvendig at vi skal måtte si det så sterkt herfra at ledelsen av disse statlige selskapene – den politiske ledelsen er vi enda tydeligere på – viser tilbakehold. Det må gå slik fram at det er lederne som først ofrer noe, og at lederne går foran som et godt forbilde.

Det andre innenfor det aktive eierskapet er tydeligvis at formålene som det aktive eierskapet skal ha, må bli tydeligere. Gjengangeren fra Riksrevisjonen og komiteen er at både utenlandsaktivitet og aktivitet utenfor kjerneområdene viser seg å ha et resultat for synergier og avkastning som ikke er i henhold til det som er uttalt offentlig politikk. Så det er områder som må drøftes videre, der regjeringa må ha en spesiell årvåkenhet.

Til slutt om Posten og postdirektivene: Som representanten Langeland var inne på, er årsaken til at Senterpartiet og SV tar opp dette, at den dommen som er kommet, gi en bot på over 11 mill. euro. Det heter at det vil redusere utbyttet i Posten Norge. Ja, det er sikkert og visst. Men en annen måte å si det på er jo at det øker behovet for statsbidrag til konsernet for at det kan fylle sine totale oppgaver.

Årsaken til denne situasjonen er de to første postdirektivene. Vi mener da det var riktig i denne sammenhengen å påpeke at når vi nå står overfor spørsmålet om det tredje postdirektivet, må vi ha en årvåkenhet og en fasthet som gjør at vi kommer i en annen posisjon, noe som er presist beskrevet i innstillinga.

D a g f i n n H ø y b r å t e n hadde her overtatt presidentplassen.

Michael Tetzschner (H) [12:04:07]: Stortinget må kunne forvente at statsråden etterlever de prinsipper som statsråden selv har presentert for Stortinget som prinsipper for god eierstyring. I stortingsmeldingen frem til denne perioden, Meld. St. 13 for sesjonen 2010–2011, er det nedfelt en politikk for statens eierskap som har bred oppslutning i denne sal.

Det er som kjent mange forskjellige grunner til at staten involverer seg i selskapsdrift, men det er gjort én viktig avgrensning i denne eierskapsmeldingen, og det gjelder de selskaper der staten deltar sammen med andre private investorer i internasjonalt børsnoterte selskaper med forretningsmessig målsetting, og hvor disse selskapene faktisk verdsettes hver eneste børsdag.

På side 21 i meldingen gjengis en bredt anlagt internasjonal studie som viser at investorer er villige til å betale såkalt «premium» hvis de har tillit til at selskapene med statsdeltakelse etterlever etablerte prinsipper for god eierstyring. Tilsvarende er det beskrevet at børsene i samfunn, særlig i den tidligere østblokken, som ikke fullt ut er konsolidert demokratisk, får en lavere selskapsvurdering enn de underliggende verdier, nettopp fordi det internasjonale investormarkedet har en nagende følelse av at det er ikke alt som er på bordet, og at det gis f.eks. instruksjer på bakrommene fra landets ledende politikere. I den samme meldingen som er presentert her i Stortinget av statsråden, er det inntatt en tabell som nettopp antyder at i noen av disse landene kan børsens verdier være depresiert, eller presset ned, med inntil 26 pst. Det sier seg selv at et samfunn går glipp av enorme verdier ved ikke å ha en veldig klar eierskapspolitikk fra statens side, og gi klart uttrykk for at man respekterer de internasjonale normene for god børsvirksomhet.

Sagt med andre ord: I samfunn der en tror at statlig deltagelse i selskapene avgjøres på bakrom, etter personlig politisk innfall eller innskytelser, mister man verdier fordi det blir en internasjonal mangel på tillit til at reglene virkelig følges. En av de mest sentrale er likebehandling av alle aksjonærgrupper, enten de er utenlandske eller innenlandske, enten de andre eierne er private eller offentlige.

Staten eier 53,97 pst. av Telenor, og verdien av denne eierandelen ligger på ca. 80 mrd. kr. Det vil si at man har hentet inn 70 mrd. kr fra private investorer fra hele verden som har tillit til at man kan følge –transparent – selskaperes beslutninger.

En enkel prosentregning tilsier at hvis det brer seg en oppfatning av at det kan være knyttet til en politisk risiko, i den forstand at staten f.eks. presser, lokker styret til å innta spesielles beslutninger i styringen av selskapet, eller gjennom ordinær eierinnflytelse fra staten fremmer utenforliggende interesser på siden av eller i strid med selskapets forretningsmessige interesser, vil altså en enkel hoderegning kunne tilsi at hvis markedet for vårt tilfelle depresierer Telenor med 1 pst., går det norske samfunnet glipp av 800 mill. kr. Det synes jeg ikke denne aktive kulturpolitikken til en av våre statsråder er verdt prisen for.

I eierskapsmeldingen slås det også fast at i tillegg til dette med likebehandling av aksjonærer er det også lagt inn i reglementet for økonomistyring i staten, nedfelt i § 10

der, at virksomheter som har overordnet ansvar for selvstendige rettssubjekt, skal utarbeide skriftlige retningslinjer om hvordan styrings- og kontrollmyndigheten skal utøves overfor hvert enkelt selskap. Gjenpart skal sendes Riksrevisjonen, og det er vel som en effekt av det at saken foreligger her – som en undersøkelse fra Riksrevisjonen.

Staten skal innenfor gjeldende lover og regler forvalte sine interesser i samsvar med prinsippet for god eierstyring, med særlig vekt på at utøvelsen av eierskapet sikrer likebehandling av alle eiere og understøtter en klar fordeling av myndighet mellom eieren og styret.

Et annet sted uttales det at utover likebehandlingsprinsippet skal det være åpenhet knyttet til statens eierforvaltning av selskapene. Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamlingen. Mer står det ikke om den saken. Rammene omkring eierstyring er ikke til hinder – selvfølgelig – for at staten, som andre aksjonærer, i møter kan ta opp forhold som selskapene bør vurdere på fritt grunnlag i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. De synspunkter staten gir uttrykk for i slike møter, er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre – og er ikke instruks. Styret har ansvaret for å forvalte selskapet for alle aksjonærer, også de aksjonærer som ikke har representasjon i styret, og de må foreta de konkrete avveininger og beslutninger under sitt styreansvar. Saker som krever tilslutning fra eierne, må tas opp, f.eks. i eiermøter som en forberedelse, og til slutt formelt godkjennes av generalforsamlingen.

Staten som aksjonær får i utgangspunktet ikke tilgang på mer informasjon enn det som er offentlig kjent tilgjengelig for andre aksjonærer. Og for videre studium, hvis statsråden skulle være interessert i dette, kan jeg vise til OECDs retningslinjer fra 2010 som heter *Accountability and Transparency*, for videre utdypning av dette. Men dette må i hvert fall være kjent i departementet, for det er de samme hensyn som har båret frem eierskapsmeldingen.

Det må etter dette være helt åpenbart at uformell kontaktgiving – telefonisk eller gjennom sosiale medier, SMS eller hva det måtte være – for å presse frem et annet resultat i enkeltsaker enn det styret selv ville ha kommet til, ikke kan være i samsvar med de prinsippene for god eierforvaltning jeg så vidt har vært inne på her. Ja, det er mer enn det, det er direkte i strid med eierskapspolitikken for børsnoterte selskaper.

Jeg vil også benytte anledningen her fra Stortingets talerstol til å berømme den tidligere styreleder Harald Norvik for at han hadde integritet til ikke å la seg presse ut av den formelle rollen som han har i henhold til aksjelovgivningen og til myndighetsfordelingen. Jeg vil si det også er synd hvis han personlig skal ha blitt utsatt for ubehageligheter i ettertid.

Min personlige mening er at vi kan konstatere at næringsministeren har hatt en embetsførsel som er på kollisjonskurs med regjeringens egen uttalte eierskapspolitikk. Det er kritikkverdig. Hvis regjeringen ikke hadde kontrollert stortingsflertallet, ville statsråden formodentlig ha måttet utfolde sine utvilsomt mange talenter andre steder enn i Nærings- og handelsdepartementet.

Per-Kristian Foss (H) [12:12:14]: Som sakens ordfører har jeg bare et par bemerkninger til slutt.

I tråd med forrige innlegg er det avgjørende viktig at kommunikasjonen mellom selskapene og statsråden i alle felle er åpen, er tilgjengelig for allmennheten, og det gjør at reglene for saksrelevant journalføring blir desto viktigere å overholde i slike saker.

Jeg ser at det kan være vanskelig når kommunikasjonen får litt – kall det – nye former, SMS og telefonsamtaler. Men loven er klar på dette punkt: Saksrelevant informasjon formidlet på denne måten skal være offentlig tilgjengelig uten unødig opphør, altså uten bruk av unødvendig tid, det vil si så langt det er mulig samme dag eller dagen derpå. Det skjedde ikke i denne saken, og det er ikke første gang vi påpeker at her har det vært svikt i forvaltningen.

Bare en liten vurdering til hva som er relevant å ta med i en innstilling – det er jo en stortingsintern sak – men jeg vil bare si at kontrollkomiteen har en spesiell arbeidsform; at vi bruker høringer som en viktig del av vår saksbehandling. Da vil det være galt overfor Stortinget om vi ikke i innstillingen også tok med forhold som er tatt opp under høringen, selv om det ikke er omtalt i dokumentet fra Riksrevisjonen, for Stortinget har krav på å få innsikt også i vår saksbehandling i komiteen. Derfor mener jeg at omtalen av en insident fra 2012, som var tatt opp under høringen, hører hjemme i innstillingen, selv om rapporten fra Riksrevisjonen formelt sett bare er avgrenset til 2010.

At vi også gjennom innstillingen får innblikk i en uenighet i regjeringen om forholdet til Posten og postdirektivet, er bare interessant, og det hører også med. Det er nyttig at Stortinget får informasjon også om den forvirringen som hersker i regjeringen på dette området.

Statsråd Trond Giske [12:14:39]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet, for den saken Riksrevisjonens framlegg handler om, er i stor grad i overensstemmelse med departementets eget syn. Det er enighet mellom Riksrevisjonen og oss om at departementet bør ha «et sterkere søkelys på Statkrafts internasjonale virksomhet og virksomhet innenfor andre teknologier», slik Riksrevisjonen beskriver. For Mesta og Secoras del har staten som eier iverksatt flere konkrete tiltak og brukt de virkemidlene som Stortinget har bestemt at vi skal ha – endringer i styret, konkrete vurderinger av tiltak knyttet til kapitalisering, tydelighet i dialogen og tett oppfølging. Jeg konstaterer også at Mesta omtrent i disse dager foretar tiltak for å øke lønnsomheten, så også her er det enighet. Så når det gjelder disse sakene som kontrollkomiteen har hatt til behandling, føler jeg at vi for Næringsdepartementets vedkommende er godt på linje både med kontrollkomiteen og med Riksrevisjonen, og slik bør det jo også være.

Grunnen til at jeg nå tok ordet, var representanten Tetzschners innlegg, som var interessant, men som jeg ikke kan finne reflekteres i innstillingen – verken fra flertall eller mindretall – men det er selvsagt full anledning til å ta opp hva som helst ut fra sine talenter på Stortingets talerstol.

Jeg må bare slå fast én ting: Ikke et eneste sted i håndteringen av Telenor/TV 2-saken har regjeringen eller de-

partementet brutt statens retningslinjer for eierskapsstyring. Det sies heller ikke i innstillingen, det sies ikke i mindretallsinnstillingen, og det sies heller ikke av Riksrevisjonen – det får vi nå se når den kommer i 2013. Det er full anledning for staten som eier til å ta opp ulike saker med de selskapene vi eier, samtidig som vi ivaretar rollefordelingen mellom styre og eier. Dette er ikke kulturpolitikk – selv om det i dette tilfellet var en medieinstitusjon – på samme måte som at det ikke er aluminiums- politikk hvorvidt Hydro selger eller ikke selger verket sitt i Sunndal eller Årdal. Det er heller ikke ren oljepolitikk om man selger eierandeler i Ekofisk. Det er nasjonal næringspolitikk! Det står i de overordede innledningene til eierskapsmeldingen:

«Regjeringen vil derfor gjennom det statlige eierskapet bidra til at norske bedrifter, teknologi, og virksomheter beholdes og videreutvikles i Norge.»

Da er det ikke slik at fordi TV 2 driver med medievirksomhet – og for øvrig har flere ansatte enn Hydro Sunndal, Årdal og Karmøy til sammen – dermed er utenfor den definisjonen av bedrifter som driver i Norge. Det er en del av dette.

Det betyr ikke at styret ikke kan selge – under disse to forskjellige selskapene står det at man kan selge både sin egen virksomhet og datterselskaper – men at det er et overordnet mål i den rød-grønne regjeringens statlige eierskapspolitikk å bidra til norsk eierskap av norske bedrifter. Det er utvetydig slått fast i eierskapsmeldingen, og det kommer vi til å stå fast på også i framtidige saker. Jeg har av og til registrert at den borgerlige opposisjonen, særlig Høyre, argumenterer for endringer av formuesskatten fordi det er viktig med nasjonalt, privat eierskap. Det er jo interessant hvis det er viktig med nasjonalt, privat eierskap, men ikke interessant med nasjonalt, statlig eierskap – da spiller det ingen rolle om en stor bedrift er i Norge eller i utlandet.

Når det gjelder hvilken kommunikasjonsform man bruker, som jo er det som står igjen i kontrollkomiteens innstilling, kan jeg si at jeg kommer til å bruke de kommunikasjonsformene som er hensiktsmessig, skriftlig og muntlig. Telefon tror jeg er brukt i årtier i kontakten mellom departement og selskap – av ulike regjeringer og av ulike statsråder. Når det gjelder journalføring, må vi selvsagt være oppmerksomme på det, men ofte føres disse telefonsamtalene i en logg, og så er det den loggen som etter hvert journalføres. Så dette gjøres på ulike måter.

Men la oss bare slå det utvetydig fast: Statens retningslinjer for eierskapsstyring er fulgt til punkt og prikke i denne saken.

Michael Tetzschner (H) [12:19:11]: Den siste påstanden kan man bare slippe unna med hvis man kontrollerer flertallet i denne sal, som definerer slike utsagn.

Vi har notert oss at det er flere meninger om denne saken, bl.a. har tidligere styreleder Harald Norvik en helt annen oppfatning. Jeg kan heller ikke se at det i eierskapsmeldingen står andre hensiktsmessige kommunikasjonsformer. Det står henvist til at man kan ha møter, og for delen med møter er at de finner sted fysisk. Det lar seg

etterspore hvem som har vært med på møtene, hvilke temaer som har vært behandlet, og det føres som regel også referat i henhold til god orden og skikk. Det er altså en transparens, som gjør at folk kan stille spørsmål og eventuelt reise spørsmålet sammen med andre aksjonærer. For det er også et poeng her at staten – selv om den eier 53,97 pst. av selskapet – ikke bare kan baute seg frem og nærmest ha en direkte aksess til styret, fordi de også har en opplysningsplikt overfor medieinvestorer og deres representanter.

Dette er så selvsagt – og et grunnleggende prinsipp i all selskapsrett – at jeg blir veldig nedslått hvis dette meget kritikkverdige forsøket på uformell instruksgivning til styret nå nærmest også skal fremheves som en god eierskapsstyring, og som virkelig er måten å gjøre det på. Hvis dette blir kjent i det internasjonale finansmarkedet, tror jeg at mange vil betakke seg for å investere i selskaper, hvor næringsministeren er en såkalt aktiv part.

Så her ligger det begrensninger både når det gjelder kontakten med selskapet, og hva denne kontakten kan bestå i innholdsmessig. Det ligger utenfor enhver statsråd som befatter seg med næringspolitikk, å gi styret direkte instruksjoner om hva de bør treffe av beslutninger i løpende enkelt saker.

Statsråd Trond Giske [12:21:32]: Det er godt gjort – i en setning som består av to ord – å få to feil. Når representanten Tetzschner sier at det er uformell instruksgivning, så er begge ordene feil! For det første er det ikke instruksgivning at staten tilkjenne gir sitt syn til selskapene. Dette står jo i eierskapsmeldingen. Vi har like stor rett som andre eiere til å tilkjenne vårt syn på ulike saker som selskapene har til behandling. Det kan jo ikke være slik at fordi vi eier 54 pst. av et selskap, skal vi ha mindre anledning til å framføre det synet enn om vi eide 1,5 pst. i selskapet. Svært mange av disse fondene som er eiere i statlige selskaper, driver minst like aktivt inn mot selskapene.

Det betyr ikke at det er en instruks, for instruks er noe ganske annet – da måtte vi tatt det opp i generalforsamling og gjort et vedtak – men det er å tilkjenne vårt syn. Så vedtar styret – ut fra vårt syn og andre aksjonærers syn, helheten i selskapet, de kommersielle vurderingene – hva selskapet skal gjøre i det enkelte tilfellet.

Men at nasjonal forankring av norske viktige bedrifter er et overordnet mål i statlig eierskapspolitikk, trodde jeg nesten var så bredt forankret at jeg synes det er interessant at Høyre så tydelig tilkjenne gir at det ikke er en målsetting med det statlige eierskapet. Jeg tror vi her kan få en interessant dimensjon, også i den politiske debatten fram mot september 2013.

Så til det andre punktet – at det er uformelt. Nei, det er ikke uformelt. Vårt syn er nedfelt i møter med ledelsen i selskapet, skriftlig dokumentert i referater fra disse møtene. Når det gjelder de ulike kommunikasjonsformene, kan jeg bare gjenta at e-post og SMS fortsatt kommer til å bli brukt. Hvor representanten hadde sosiale medier fra, er jeg litt usikker på. Men i hovedtrekk vil i alle fall skriftlige kommunikasjonsformer, uansett hvilken teknologisk plattform man bruker, faktisk være bedre enn muntlige fordi de er tydelig referert i sin skriftlighet. Så får vi vurdere hva

som er konvensjonelt og ukonvensjonelt, vi kommer til å bruke det som er hensiktsmessig. Men at dette har foregått uformelt, er rett og slett direkte feil.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:23:56]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ketil Solvik-Olsen, Jørund Rytman, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om bedre tilrettelegging for førstegangsetablerere i boligmarkedet (Innst. 245 S (2011–2012), jf. Dokument 8:29 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Håkon Haugli (A) [12:25:02] (ordfører for saken): Temaet vi skal debattere nå, angår alle. Ved siden av helse, utdanning og arbeid er bolig det viktigste i folks liv og viktigst for deres velferd. Historisk har norsk boligpolitikk fungert godt. De aller fleste bor i boliger med god standard, i stabile, gode bomiljøer. Åtte av ti eier egen bolig. Men – og det er et stort men – boligprisene har økt kraftig, norske husholdninger har rekordmye gjeld, og det er blitt vanskeligere for førstegangsetablerere.

De siste årene har det skjedd flere ting: Den internasjonale finanskrisen førte til en nedbremsing av byggeaktiviteten. I annet kvartal 2009 ble det satt bunnrekord for igangsetting av nye boliger. Rentenivået er lavt, og de fleste nordmenn har god økonomi, og samtidig har befolkningsveksten vært rekordhøy. Avstanden mellom tilbudet av og etterspørselen etter boliger har presset boligprisene oppover. Det ble bygd vesentlig mer i 2011 enn i 2009, men fortsatt ikke nok.

Arbeiderpartiet er bekymret for denne utviklingen, og det finnes bare ett svar: Det må bygges flere boliger, særlig i pressområdene. Alle andre løsninger vil kun sortere køen og avhjelpe på kort sikt, men den eneste langsiktige, strukturelle løsningen er å få opp tempoet i boligbyggingen. Det er en politisk utfordring. Markedet ordner ikke opp alene. Utfordringen er formidabel. Prognosesenteret har beregnet det årlige boligbehovet til ca. 38 000 boliger per år. I 2011 ble det bygd 28 000, altså 10 000 færre enn nødvendig.

Det er avgjørende at kommunene tar ansvar. Mange kommuner gjør det, men ikke alle. Kommunal innsats for god og økt boligbygging handler om å sette av tilstrekkelig areal, om å planlegge infrastruktur og bolig i sammenheng,

om raske planprosesser og om god dialog med utbyggere. Det er nødvendig å minne de partiene som står bak forslagene vi skal stemme over i dag – Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre – om at de styrer mange av de kommunene der det er aller vanskeligst for ungdom å etablere seg, og der det gjøres lite for å løse problemene. En kommune som Bærum kunne gjort mye mer. Da Fornebu-området ble regulert, ønsket både staten og Oslo kommune – som begge hadde sterke interesser i området – å regulere inn flere boliger. Bærums svar var nei.

Arbeiderpartiets stortingsgruppe nedsatte nylig et boligvalg som la fram 35 tiltak for å øke boligbyggingen og gjøre det enklere for unge å etablere seg. Kjernen i våre forslag er en tydeligere plassering av politisk ansvar. Det er både et statlig og et kommunalt ansvar. Vi mener det må settes mål for hvor mange boliger som skal bygges, med utgangspunkt i prognoser for befolkningsutvikling. Vi ønsker også en offensiv satsing på utleieboliger, raskere planprosesser og en styrking av Husbanken.

Jeg rekker ikke å kommentere alle forslagene som opposisjonen legger fram i dag, men jeg synes det er særlig trist å registrere at Venstre ønsker å legge ned Husbanken. Det ville, etter vårt syn, være et skritt i helt feil retning. Husbanken er vårt viktigste verktøy i boligpolitikken. En nedleggelse ville være dramatisk og ramme unge og vanskeligstilte særlig hardt.

Vi synes også det er trist at Fremskrittspartiet angriper krav til rullestoltilpasning. Det finnes ikke dokumentasjon på at boligprisene drives vesentlig av byggekostnadene. Det er avstand mellom tilbud og etterspørsel som driver prisene opp, ikke rullestoltilpasning. Men viktigere: Det er kortsiktig og dyrt ikke å bygge boliger som personer med funksjonsnedsettelse kan bo i, når vi vet at befolkningen blir eldre og de fleste ønsker å bo hjemme lengst mulig.

Når det gjelder BSU, vil jeg understreke at dette er et budsjettspørsmål. Ordningen ble utvidet så sent som i 2009. Finansministeren har presisert at en eventuell ytterligere utvidelse må komme i budsjettbehandlingen.

Til slutt vil jeg takke kommunalkomiteens medlemmer for godt samarbeid om dagens forslag. Arbeiderpartiet vil ikke stemme for forslagene som legges fram i dag. Vi er uenig i mange av dem, og de øvrige mener vi det er riktigst å få vurdert i en helhetlig sammenheng i den boligmeldingen som regjeringen har varslet. Jeg er imidlertid veldig glad for at vi har fått en bred boligpolitisk debatt. For Arbeiderpartiet må den handle om å løse det grunnleggende strukturelle problemet – at det ikke bygges nok.

Marit Nybakk hadde her inntatt presidentplassen.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:29:38]: Vi har dei siste 20 åra hatt ein historisk sterk vekst i bustadprisane i Noreg.

For dei aller fleste spelar det ikkje noka stor rolle om bustadprisane går opp eller ned. Om ein bur i ein bustad og har tenkt å bli buande i den bustaden eller i tilsvarande bustad i same prisklasse, spelar det mindre rolle om bustadprisane går opp eller ned. Rett nok føler ein seg kanskje

rikare dersom bustadprisane går opp, enn om dei går ned, men i utgangspunktet har det lita betyding.

Likevel er det vinnarar i ein marknad der bustadprisane går opp, slik dei har gjort i Noreg. Det er dei som har fleire bustader enn dei bur i sjølve, som er vinnarar. Sjølvsgagt er dei òg vinnarar dei som ønskjer å redusere storleiken på bustaden. Dei vil tene på prisoppgang på bustader.

Så har ein taparane, og det er dei vi er opptekne av. Det er dei som ønskjer å etablere seg oppover – dei har hybel i dag og ønskjer å kjøpe større leilegheit. Dei er taparar i ein slik marknad vi har sett. Dei som er dei største taparane, er sjølvsgagt dei som ikkje har komme seg inn på bustadmarknaden, og som ser at det stadig blir vanskelegare å komme seg inn på bustadmarknaden fordi bustadprisane stig veldig sterkt. Dei fleste av dei er ungdomar i etableringsfasen. Det er førstegangsetablerarar i bustadmarknaden, og det var dei vi hadde i tankane då vi fremma dette representantforslaget.

Årsaka til at bustadprisane har stige så sterkt som dei har gjort dei siste 20 åra, er mange. Det går bra i Noreg. Regjeringa prøver ofte å late som om det er på grunn av regjeringa, at det er regjeringa som har æra for at det går bra i Noreg. Det er ikkje vi einige i. Vi meiner heller at det er trass i regjeringa og ikkje på grunn av regjeringa at det går bra i Noreg. Men vi meiner at det først og fremst er oljeprisen som har gjort at Noreg har sterk økonomi. For få år sidan var vi fornøgde med ein oljepris på 15–20 dollar fatet. No er oljeprisen nesten 100 dollar høgare. Det gjer at vi har ein veldig sterk aktivitet i den oljedrivne delen av norsk økonomi.

Sjølvsgagt er staten blitt langt rikare enn det var grunn til å tru for nokre få år sidan, både i form av skatteinntekter og i form av utbytte frå oljeaktiviteten. Det har sjølvsgagt også vore medverkande til at bustadprisane går ein annan veg i Noreg enn i mange andre land. I Europa går det dårleg, og det har medført at vi har låg rente i Noreg. Vi har også ei arbeidsinnvandring som er i ferd med å presse prisane endå meir.

Håkon Haugli nemnde at marknaden ikkje ordnar opp. Vi meiner at dersom marknaden hadde fått regulert seg sjølv, at ein ikkje hadde hatt så mange inngrep i form av detaljreguleringar frå plan- og bygningsloven, at lokalpolitikarane kunne leggje til rette for bustadbygging og reguleringar, hadde situasjonen vore ein heilt annan.

Ein annan ting er at regjeringa kjem med detaljreguleringar som medfører at bustadene blir dyrare å byggje. Det gjeld kanskje spesielt små bustader med universell utforming og tilpassing til rullestol. Det medfører at dei minste bustadene ikkje lenger blir bygde. Desse reguleringane vil medføre at det blir bygt færre bustader enn det elles ville blitt. Skjerpa krav til eigenkapital gjer i tillegg at mange får problem med å finansiere.

Vi meiner at det er viktig å få debattert desse problemstillingane. Vi har også fremma åtte konkrete forslag som vi meiner er fornuftige og gode forslag for å gjere det lettare spesielt for unge å etablere seg på bustadmarknaden.

Vi har også sett på forslaga som Venstre har fremma. Forslag nr. 9 frå Venstre er eit forslag vi synest er godt, og som vi ønskjer å støtte. Dei andre forslaga frå Venstre er vi meir tvilande til, og vi kan ikkje i denne omgangen gå inn for dei.

Avslutningsvis vil eg fremme dei forslaga som Framstegspartiet har, anten aleine eller i lag med andre.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp de forslag han refererte til.

Aksel Hagen (SV) [12:35:04]: Først vil jeg takke saksordføreren for god presentasjon, refleksjon og kloke konklusjoner.

Ja, det er en stigende ubalanse – en form for «mismatch» – mellom behov og etterspørsel med hensyn til både å leie og å eie. Det er altfor mange av oss med behov som ikke har økonomi til å la det bli en etterspørsel.

I tillegg er det en «mismatch» mellom etterspørsel og tilbud. Det er liksom ingen, som saksordføreren understreket, som har noe klart ansvar for å møte den etterspørselen som kommer til uttrykk ute i samfunnet, ute i markedet, i dag. Vi er ikke akkurat i en situasjon der tilbydere, kommuner, utbyggere osv. kommer etterspørerne offensivt i møte. For alle oss som mener at alle bør ha rett til en form for «hematt», en bolig, er dette svært uheldig.

Den politiske majoriteten på høyresida valgte i sin tid å deregulere boligforsyninga for å overføre hovedansvaret til markedet. Det fungerer veldig bra for mange av oss, all den tid nettopp så mange av oss har en raus privatøkonomi, kombinert med rause skatteregler. Men det fungerer dårlig, eller rett og slett ikke i det hele tatt, for mange andre. Slik vil vi ikke ha det i Norge. Jeg velger å tro at alle politiske partier i dag enige om at det er et eller annet her som ikke fungerer, dette må vi se på.

Så tror jeg også at vi er enige om at dette er komplisert, f.eks. gjelder det årsaksforklaring. Det tror jeg noe av debatten i dag vil vise. Det er også sjølvsgagt komplisert på tiltakssida. Derfor er det så bra at vi skal få noen stortingsmeldinger, både for å rydde i debatten vår og ikke minst for å forsterke den politiske handlingskraften på dette viktige området, som er et viktig område for den enkelte av oss og ikke minst for samfunnet som helhet.

Derfor er det også positivt at vi får slike representantforslag som vi har fått her i dag. Ikke minst forslag nr. 8 er et veldig klokt forslag, nemlig at vi trenger en boligmelding. Hovedinnvinginga mot denne forslagspakka er på mange måter det den ikke tar opp, at den ikke adresserer hovedproblemet, som bl.a. er knyttet til at boliger i for stor grad i dag har blitt et spekulasjonsobjekt. Det styrende er altså ikke behov og etterspørsel, men muligheter for å tjene penger i for stor grad.

Jeg fikk med meg at Gjermund Hagesæter her hadde en alternativ forklaring på situasjonen, men jeg fikk i hvert fall ikke den til å fungere for meg, slik at den imøtekommer den kritikken som jeg her kommer med.

Det andre savnet jeg har her, er at jeg syns representantforslaget i for liten grad ansvarliggjør kommunene. Det er en realitet – jeg er enig med saksordføreren her – at de er for passive når det gjelder å bygge og ikke minst drive utleieboliger på en anstendig måte, og de er for passive når det gjelder å legge til rette for boliger. Jeg kunne godt tenke meg at flere kommuner tok opp igjen det instrumentet som i hvert fall fungerte veldig bra for en del år siden, nem-

lig at kommunale – i dag tror jeg det ville vært riktig med interkommunale – tomte- og utbyggingsselskap kunne gi kommunene en mulighet til å spille en mer offensiv rolle.

Jeg syns også det er veldig viktig – jeg syns det er synd at representantforslaget ikke fanger opp det – at vi bør tørre å se kritisk på eksisterende skattepolitikk på dette området. Vi i SV sysler med en tanke om at bolig nr. 2 kanskje burde verdsettes til 100 pst. av markedsverdien. Vi mener også bestemt at vi bør problematisere rentefradragsordninga, og vi har registrert at bl.a. Senterpartiet har vært ute med forslag i så måte. Vi har det oppe som en viktig diskusjon i vårt programarbeid.

Så er det så enkelt – i representantforslaget – å angripe de kvalitetskravene som vi setter til bolig, som er knyttet til universell utforming, og som er knyttet til den diskusjonen vi får i forbindelse med klimameldinga. Det er så lett å angripe at vi har fått på plass et regelverk som skal ta vare på viktige interesser i samfunnet, som miljø, som jordvern osv. Det blir litt for enkelt for meg. Dette blir å ta fokus vekk fra hovedårsaken til at ting ikke fungerer som de bør gjøre på dette området.

Så til Venstres forslag – det er mye å kommentere der. Jeg skal bare ta fram det ene om Husbanken. I manuset mitt står det at det som Venstre her foreslår, er en skandale. Jeg skal kanskje være litt forsiktig og heller være litt mer spørrende før vi får det presentert her senere i debatten. Jeg skjønner ikke at Venstre tør å ta vekk dette viktige instrumentet for sosial boligbygging.

Michael Tetzschner (H) [12:40:20]: Det hender – selv under debatter i Stortinget – at det fremkommer interessante, nye opplysninger. Jeg viser til forrige talers innlegg og det han der sa om at man i SV nå forbereder neste stortingsvalgprogram og de boligpolitiske tiltak som ligger der, og at ett av dem skulle være å endre eller avskaffe folks adgang til å trekke fra renter – til en viss grad, da. Det krever jo en ytterligere utdypning hvis det er slik at SV vil fjerne rentefradraget. Det kunne være meget interessant for alle som for tiden beveger seg på boligmarkedet, å høre hva de kan vente seg hvis SV skulle få innflytelse i den neste regjering.

Det er kommet litt fart i den boligpolitiske debatten. Det har vært fremmet mange gode – og i hvert fall velmente – forslag fra forskjellige hold. Jeg har selv også hatt gleden av å fremme en del forslag som har til hensikt å øke produksjonen av boliger, for det er det vi må gjøre for å få prisene ned på et bedre nivå.

Det er slik at staten sitter på de økonomiske virkemidlene, kommunene sitter på arealene. Jeg tror det er veldig viktig at vi nå ikke lar oss invitere med i en gjensidig ansvarsapulverisering mellom de to forvaltningsnivåene, men at vi her i denne sal ser nøye hva vi kan gjøre for å samordne de statlige særinteressene, som ofte uttaler seg mot arealplanlegging til fordel for boligbygging. Så er det samtidig slik at staten gjennom den generelle økonomiske politikken og finanspolitikken fastsetter veldig viktige parametre og rammebetingelser for alle som vurderer å etablere seg i boligmarkedet. Da er det også vesentlig at det er en viss forutsigbarhet. Finanstilsynets plutselige beslutning

om å skjerpe egenkapitalkravet fra 10 pst. til 15 pst., eller med 50 pst. sett fra kjøpers synspunkt, synes vi var dårlig forberedt, det kom for raskt. Vi kan godt forstå at bakgrunnen er bekymring for gjeldssettingen, og vi ønsker heller ikke at folk skal ta opp mer gjeld enn det de kan bære, men det viktige er at banker og låntagere er seg bevisst hva man gjør når man inngår en låneavtale. Bankene må aldri glemme sitt egentlige håndverk, nemlig å vurdere den enkelte lånesøknad og den enkelte lånesøkers betalingsevne.

Når det gjelder de nyetablerte, er det slik at Finanstilsynet har rammet dem gjennom denne raske skjerpingen, for de andre som etablerer seg på boligmarkedet, med salgsproveny fra en tidligere bolig, vil lett kunne møte egenkapitalkravet.

Når det gjelder de enkelte forslag, vil jeg ta opp de forslag som er fremmet av Høyre, og som har fått tilslutning av Fremskrittspartiet. Forslagene er tatt inn i innstillingen.

Når det da gjelder Venstres forslag, vil vi kunne støtte forslag nr. 9, som går ut på at man vil utvide boligspareordningen for ungdom med de fradragsprosentene som der er nevnt. Denne tenkningen er også helt i samsvar med forslaget vi hadde under budsjettbehandlingen for 2013.

Vi vil også peke på at Stortinget snart får til behandling både den byggetekniske siden og den mer generelle boligmeldingen, som har vært varslet en stund, slik at vi til slutt kan lage en mer helhetlig boligpolitikk – og ikke bli henvisst til å diskutere dette så stykkevis som Dokument 8-forslagene jo innbyr til, ved at det bare blir delaspesker som man hele tiden får diskutert.

Høyre ser frem til å diskutere nye, spenstige tanker i boligmeldingen, også å se på Husbankens rolle. Nå ser ikke vi for oss at den skal bli nedlagt, men vi ønsker å gjøre den enda mer målrettet, slik at vi kan gjøre mer for de gruppene som skal etablere seg for første gang.

Presidenten: Forslagene er allerede tatt opp av representanten Gjermund Hagesæter.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:45:26]: Selv om Kristelig Folkeparti ikke følger Fremskrittspartiet når det gjelder de konkrete forslagene de fremmer i denne saken, er jeg glad for at Fremskrittspartiet forsøker seg med innspill for å gjøre noe med situasjonen for førstegangsetablere.

Hele kommunalkomiteen sier at det må føres en helhetlig politikk som legger til rette for god forsyning av nye boliger, og at det i dag er en betydelig ubalanse i tilbud og etterspørsel knyttet til boliger, særlig i pressområder. Dette er ikke noen god attest til en regjering som har sittet med flertall i snart syv år. Selv om en samlet kommunalkomitee konstaterer at det ikke er et statlig ansvar å bygge boliger, sier den samme komité at det er statens ansvar å sikre gode rammebetingelser og å legge til rette for at boligmarkedet fungerer best mulig.

Regjeringen har varslet stortingsmeldinger om henholdsvis bolig- og bygningspolitikken i 2012. De ser vi fram til å få. I likhet med regjeringspartiene tror vi ikke lemping på kravene til universell utforming eller færre restriksjoner i strandsonen er veien å gå for å få en forbedret

situasjon, men vi er bekymret for førstegangsetablererne og andre som sliter med å få innpass i boligmarkedet. Jeg vil derfor dvele litt ved Finanstilsynets innskjerpede krav til egenkapital ved lån til boligformål. Kristelig Folkeparti mener at uten kompenserende tiltak vil disse innskjerpede kravene føre til at flere unge, innvandrere og andre med svak økonomi får enda større problemer med å komme inn på boligmarkedet. Vi mener skjerpningen av startlånsordningen fra det innskjerpede egenkapitalkravet ikke er tilstrekkelig, og at mer må gjøres for å hjelpe unge inn på boligmarkedet. Vi forutsetter at det innskjerpede egenkapitalkravet følges opp med en bedring av ordningen Boligsparing for ungdom for å hindre at førstegangsetablererne får hele belastningen av innstrammingene i krav til egenkapital ved lån til boligformål.

Finanstilsynets innskjerping kan isolert sett synes mer som et tiltak for å styrke bankene snarere enn å legge til rette for et mer velfungerende boligmarked. Regelen kan presse unge over i leiemarkedet og øke spekulasjonen der. Tidligere finansråd for Arbeiderpartiet i Oslo, konsernsjef Rune Bjerke i DnB, tok i et leserinnlegg i Dagens Næringsliv 8. juli 2011 til orde for en styrking av BSU-ordningen. Han viste til at boligprisene er doblet på ti år uten at beløpsgrensen i BSU har hengt med. Bjerke viser til at godt over halvparten av de unge mellom 17 og 34 år mener de har behov for 300 000 kr i oppsparte midler for å kjøpe bolig. For inneværende budsjettår foreslo Kristelig Folkeparti å øke beløpsgrensen til 300 000 kr i totalt sparebeløp, med 25 000 kr i årlig sparebeløp og økt fradrag 28 pst. Dette ble stemt ned.

Det er godt å høre Håkon Haugli snakke så varmt om Husbanken. Han tok også til orde for å styrke Husbanken. Da kunne han i forbindelse med budsjettbehandlingen i desember stemt for Kristelig Folkepartis alternative budsjett med å øke Husbankens låneramme med 5 mrd. kr utover det regjeringen foreslo.

Jeg ser at Venstre fremmer en del forslag i dag. Jeg vil bare varsle om at vi kommer til å støtte Venstres forslag nr. 9, som er i tråd med det vi selv har foreslått i vårt alternative budsjett for inneværende år. Det er en liten nyanseforskjell når det gjelder hvor mye man kan spare i løpet av ett år, men vi støtter Venstres forslag. Det er helt etter den intensjonen som også Kristelig Folkeparti arbeider for.

Borghild Tenden (V) [12:50:03]: Det er utvilsomt et behov for en ny politikk for å hjelpe ungdom i etableringsfasen inn i boligmarkedet. Mange førstegangsetablere opplever at inngangsterskelen til boligmarkedet nesten er blitt uoverkommelig høy. Dagens boligmarked forsterker skillene mellom unge med rike foreldre og dem uten egenkapitalmuligheter.

I en artikkel i Dagsavisen i dag kan vi lese at unge må ta nær sagt alle midler i bruk for å komme inn i boligmarkedet, og mange må finansiere nye krav til egenkapital gjennom svært dyre forbrukslån. Dette skyldes en kombinasjon av flere forhold: krav om høyere egenkapital ved kjøp av bolig, mangel på utleieboliger og et fravær av offentlige virkemidler som gjør det lettere for ungdom å etablere seg i boligmarkedet. Venstre mener at positive stimuleringsstil-

tak er veien å gå for å bedre unges situasjon i boligmarkedet, og at myndighetsstyrte prisreguleringer er feil medisin. Det viktigste tiltaket er å bygge flere boliger. Dette vil kreve nye tomteområder i sentrale strøk hvor presset er størst. Slik tilrettelegging vil ta tid, ikke minst fordi mange kryssende hensyn skal ivaretas ved planleggingen. Blant disse er jordvern, miljø, klima og transport noen av de viktigste. Venstre mener staten, kommunene og de private utbyggerne sammen må utvikle økonomisk robuste og langsiktige utbyggingsprogrammer. Venstre mener staten må ta et større ansvar for økt utbygging, og støtter derfor forslagene nr. 1 og 2 i innstillingen fra Fremskrittspartiet og Høyre, som nettopp berører disse forholdene.

Så til «skandalen», som representanten fra Sosialistisk Venstreparti kalte det. Ja, Venstre mener at Husbanken bør omorganiseres, og at virkemidlene må overføres til kommunene. Venstre vil på den måten gi kommunene ansvar og virkemidler for en kommunal boligpolitikk. Dette innebærer bl.a. å overføre Husbankens boligsosiale, bygnings- og miljømessige virkemidler til kommunene og å fusjonere bankdelen av Husbanken med en annen offentlig bank, f.eks. Kommunalbanken AS. Videre bør det innføres en norsk modell for hjemkjøp, hvor leid bolig kan nedbetales gjennom husleie og på sikt bli eid bolig. Det offentlige må bidra til bygging av flere leieboliger, hvor en andel av dem blir hjemkjøpsboliger. Dessuten bør flere få tilgang til Husbankens startlån, bl.a. ved å utvide nedbetalingstiden fra 20 til 30 år og ved å slå fast at også «førstegangsetablering» er en selvstendig kategori for å komme inn under ordningen. I dag er dette definert til å være «økonomisk vanskeligstilte husstander», «barnefamilier», «enslige forsørgere», «personer med nedsatt funksjonsevne», «flyktninger» og «personer med opphold på humanitært grunnlag». Jeg viser til forslagene nr. 10–13, fra Venstre, som er omdelt i salen.

For å gjøre det lettere å spare opp nok egenkapital til å kjøpe bolig må BSU-ordningen utvides. Det årlige sparebeløpet må etter Venstres syn økes fra 20 000 kr til 30 000 kr. Taket på hvor mye man kan spare, må økes til 300 000 kr. Sparing til egen bolig er etter Venstres syn utelukkende fornuftig – og det er fornuftig å bruke skattesystemet for å stimulere til slik sparing.

Jeg registrerer at regjeringen mener at BSU-ordningen ikke treffer alle likt, og at den derfor ikke bør utvides. Det er en underlig logikk. Regjeringens mening er heller ikke på dette punkt i tråd med den generelle folkemeningen. I dagens Dagsavisen kan vi lese at åtte av ti, eller 80 pst. av alle, synes at BSU-ordningen er en viktig ordning. Det er en vurdering Venstre deler fullt og helt.

Bankene må være seg sitt samfunnsansvar bevisst og bidra med faglige råd som ivaretar låntakernes behov for nøkternhet i faser hvor privatøkonomien belastes med store boligkostnader. For mange boligkjøpere utgjør ikke boligfinansieringen alene årsaken til økonomisk uføre. Med store forbrukslån på toppen av høye boligkostnader blir den samlede lånemengden i mange tilfeller uholdbar. Sleppehendte banker fyrer opp under økningen i boligprisene.

Venstre forventer at bankene i fellesskap sørger for å

holde utlånsgaloppen under bedre kontroll. Det er Finanstilsynets oppgave å finne gode virkemidler som gjør at bankene holder mer igjen. Det store spørsmålet er om dagens egenandelskrav på 15 pst. er et slikt godt virkemiddel. Det kan det nok i enkelte tilfeller være, men absolutt ikke i alle – og spesielt ikke når det gjelder unge i etableringsfasen. Venstre støtter derfor forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, om å myke opp noe i egenkapitalkravet til bankene.

Til slutt tar jeg opp Venstres forslag, som er omdelt på representantenes plasser i salen.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:55:12]: Det er gledeleg at bustadpolitikken er komen på dagsordenen i det offentlege ordskipet i Noreg.

Regjeringa er oppteken av å leggje til rette for ei god bustadforsyning – ei god forsyning av nye bustader til ein marknad i vekst. I Noreg vert me 1 million fleire innbyggjarar i løpet av ganske få år. Då er det viktig å ha ei regjering som har ein overordna politikk for at den veksten ikkje berre skal kome i allereie eksisterande pressområde, men i heile landet. Det å sikre at heile landet skal vekse, og at me spreier den veksten, vil vere eitt bidrag til at me ikkje får eit uhandterleg press i dei aller største byane.

Dei tre regjeringspartia – Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet – har lagt til grunn at det ikkje er staten som skal styre kor mange bustader som skal byggjast. Det er ingen – heller ikkje opposisjonen – som har teke til orde for at me skal gjeninnføre planøkonomi. Vår oppgåve er å sikre gode rammevilkår og å leggje til rette for at bustadmarknaden fungerer best mogleg. Samtidig må me sikre at nye bustader oppfyller krava til kvalitet, slik at dei er tilgjengelege, energieffektive og miljøvenlege – og tilpassa framtidige behov i ei befolkning der me veit det vert mange fleire eldre.

Fleire av forslaga som er til behandling i dag, ligg under ansvarsområdet til andre statsrådar. For vurdering av dei enkelte forslaga viser eg til det skriftlege svaret som er sendt komiteen.

Det er òg viktig å slå fast at det er ei betydeleg bygging av bustader i Noreg. Me hadde ein stor nedgang under finanskrisa. Dette er i ferd med å ta seg opp att. I Oslo var det ei tredobling i fjor. Det er bra. Oslo er vel den byen som har den største utfordringa – saman med mange andre Høgrestyrte kommunar.

Me kan ikkje underslå kommunanes ansvar for å stille tomteareal til disposisjon. Når eg har kontakt med bustadbyggjarar – det har eg ganske ofte – selskap som driv eigedomsforvaltning og utbygging, er det heller ingen tvil om at tomtepris er i ferd med å verte ein stor del av prisen på bustader, og langt større enn han var for berre kort tid sidan, nettopp fordi det er for få tomter tilgjengelege. Dette må kommunesektoren ta ansvar for. Det diskuterer eg jamleg med kommunane.

Nye bustader vil ofte vere dyre for dei med svak økonomi. Men å byggje nye bustader nettopp for dei gruppe-

ne som er meir kjøpesterke, kan bidra til at det vert frigjort rimelegare brukte bustader for dei som skal etablere seg og kjøpe bustad for fyrste gong.

Nær alle bustader vert omsette i ein fri marknad. For ein utbyggjar er det viktigare å sjå på etterspurnaden etter bustad heller enn befolkningsveksten når ein vurderer om ein skal byggje nye bustader. Ein utbyggjar vil alltid sjå på lønsemd. Press i bustadmarknaden i form av høg befolkningsvekst vil ofte gi fleire tilpassingar enn berre auka bygging av bustader.

Som forslagsstillarane påpeikar, har prisane på bustader auka betrakteleg dei siste åra. Sidan 1993 har bustadprisane vorte meir enn firedobla. Det er store geografiske variasjonar i denne prisauken, med størst vekst rundt og i dei store byane.

Det er ei rekkje forhold som gir denne prisveksten. Til sjuande og sist er det opp til marknaden å avgjere prisen på ein bustad. Viss bustaden ligg på ei attraktiv tomt, kan det påverke prisen langt meir enn offentlege krav og reguleringar. Tal frå SSB viser at bustadprisane har auka vesentleg meir enn byggjekostnadene dei siste åra. Men byggjekostnadsindeksen åleine avspeglar ikkje den reelle kostnadsutviklinga. Indeksen inneheld berre utvikling i prisen på materialar, arbeidskraft, transport og andre innsatsfaktorar i produksjonen i bustadbygg. Det finst ikkje statistikk over tomteprisar eller over prisar for arkitekt – heller ikkje over endringar i produktivitet eller over fortjenestemarginar i bransjen. Dette må me sjå nærare på. Fyrst når me får på plass desse kostnadene, får me det totale kostnadsbilete for ein byggherre.

Kommunane har ei viktig rolle, men dei ynskjer nok ikkje å støtte forslaget frå Venstre om å leggje ned Husbanken.

Husbanken er den viktigaste samarbeidspartnaren for å få fleire inn på bustadmarknaden. Husbanken er ikkje berre pengar, ordningar, lån og tilskot, men òg kompetanse. Den kompetansen er sterkt etterspurd, og eg får nesten kvar dag ros frå kommunar for det viktige samarbeidet ein har med Husbanken. Eg er glad for at fleirtalet ikkje støttar det forslaget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:00:42]: Statsråden sa i innlegget sitt at det ikkje er staten som skal styre bustadpolitikken og bustadutviklinga. Vi er sjølvsgt heilt einige i at ein ikkje skal detaljstyre dette. Men faktum i saka er at det er statlege instansar som i mange tilfelle hindrar nybygging, f.eks. gjennom at Fylkesmannen kjem med innvendingar mot kommuneplanar og reguleringsplanar, og dermed hindrar utbygging som elles kunne funne stad.

Vi har òg fått krav om f.eks. universell utforming, som rammar spesielt dei minste bustadene. Der har statsråden og regjeringa dispensert når det gjeld studentbustader. Då er spørsmålet: Kvifor burde ein ikkje då gått lenger og dispensert frå kravet om universell utforming for alle bustader under 55 m²?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:01:43]: SINTEF Byggforsk har berekna at kostnadsauken for tilgjenge i dei små leilegheitene vil vere beskjeden, om lag 40 000 kr. Det er ikkje det som avgjer om dei unge kjem inn på bustadmarknaden. Det er heller ikkje slik at dei unge nødvendigvis alltid skal kjøpe ei ny leilegheit. Mange unge kjøper eldre leilegheiter, og eg trur det kan vere ein måte å kome inn på bustadmarknaden på. I dag er det berre ca. 10 pst. av bustadene som er tilrettelagde for rullestolbrukarar, så med respekt å melde – det kan ikkje vere det som gjer at ungdom har problem med å kome seg inn på bustadmarknaden.

Det er viktig med auka tilgjenge i bustadmassen for å møte eldrebølgja og at me får bygd mange mindre leilegheiter. Då er det viktig at dei er tilgjengelege for alle, slik at me kan bu lenger i eigen bustad, og slik vere – hadde eg nær sagt – lenger herre i eige liv. Bustaden er ein kjempeviktig nøkkel for det i framtida.

Trond Helleland (H) [13:02:52]: Jeg registrerer at mens bøndene raser, de offentlig ansatte streiker og det er generell misnøye med regjeringen, er statsråd Navarsete stort sett misfornøyd med Høyre og med de kommunene som er styrt av Høyre.

Statsråden pekte på at pressområdene var – jeg holdt på å si – en uting, og at det burde spres bebyggelse og befolkning over hele landet. Da er BSU et viktig virkemiddel, fordi du får mer for pengene hvis du bygger hus i et gravgrendt strøk enn i et tettbygd strøk. Jeg lurer på om statsråd Navarsete er enig med Finansdepartementet og statssekretær Roger Schjerva, som sier at BSU

«er det beste av alt som ikke hjelper. Det er litt som å kurere forkjølelse med konjakk».

Er det slik at departementet og regjeringen nå har gitt opp BSU, at det å spare til egen bolig er et tiltak regjeringen er imot, fordi det er de med størst inntekt som kan spare mest?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:03:53]: Fyrst to presiseringar: Eg er ikkje misnøgd med Høgre-styrte kommunar. Eg har veldig stor respekt for Høgre-styrte kommunar. Eg har heller aldri sagt at pressområde er ein uting, tvert om samarbeider eg godt med ordførarar og byrådsleiarar, anten det er her i byen eller i andre Høgre-styrte kommunar. Eg skulle sjølv sagt sett at dei kunne hatt ein annan farge, men det er ei anna sak. Det vert gjort mykje bra òg i Høgre-styrte kommunar, men det betyr berre at ein faktisk òg i Høgre må sjå på kva ein sjølv kan gjere. Det er litt som med kommunesamanslåing: Ein peiker på at alle andre burde gjere det, men ein gjer det ikkje i dei kommunane ein styrer sjølv.

Når det gjeld BSU, meiner eg som bustadminister at det er eit viktig verkemiddel for at ein kan spare til eigen bustad. Eg har registrert at det er andre syn på det, men regjeringa sin politikk er at BSU er eit verkemiddel som er der, og som er bra. Eg vurderer òg om me eventuelt skal vurde- re å styrkje ordninga i samband med den bustadmeldinga eg skal leggje fram.

Borghild Tenden (V) [13:05:05]: Jeg vil fortsette med BSU-ordningen, og jeg hørte hva statsråden sa. Som jeg sa i mitt innlegg, er det veldig mange som mener at den bør styrkes, spesielt i lys av det som skjer med at man holder fast på egenandelkravet på 15 pst. Kan statsråden bekrefte at denne rammen vil øke?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:05:33]: Eg er i ferd med å utarbeide ei stortingsmelding om bustadpolitikken, og om ikkje lenge no skal de få ei stortingsmelding om bygningspolitikken. Eg er veldig glad for at eg, på vegner av regjeringa, slik sett kan tydeleggjere ein politikk på eit område som er høgt på dagsordenen no. Det er bra, det fortener absolutt eit så viktig område. Eg trur kanskje heimen og det å ha ein heim, ein trygg heim, er noko av den aller, aller viktigaste basisen for å leve gode liv.

BSU-ordninga – som eg sa i mitt førre svar – er viktig. Eg vurderer, saman med regjeringa, kva som skal skje vidare med ho, i lag med andre verkemiddel. Me går gjennom verkemiddelbruken på bustadområdet no, og det er klart at eg verken kan bekrefte eller avkrefta noko om det i dag – det skjønar representanten heilt sikkert. Det må me kome attende til.

Det er viktig at me har verkemiddel som fungerer for alle grupper. BSU fungerer godt for veldig mange, og eg trur det er viktig å stimulere til at ein òg kan spare seg opp ein eigendel når ein skal kjøpe seg bustad.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Eirik Sivertsen (A) [13:07:01]: Det må være et overordnet politisk ansvar å sørge for et stabilt nivå på boligforsyningen. De siste tiårene etter avreguleringene på 1980-tallet viser at markedet alene ikke løser samfunnets utfordringer.

Mens nasjonale og lokale myndigheter står ansvarlige for andre sentrale velferdsgoder som arbeid, utdanning, helsetjenester, barnehager og eldreomsorg, er det ingen som har et tydelig ansvar for boligforsyningen. Det er ikke en tilfredsstillende situasjon.

Arbeiderpartiet mener det er en sentral politisk oppgave å bidra til at det bygges nok boliger. Norge har i dag et av Europas minst regulerte boligmarkeder. Det er et paradoks at vi i et land, hvor mye annet er et offentlig ansvar, ikke har en tydeligere politisk plassering av ansvaret for å sikre folk et sted å bo. For Arbeiderpartiet er nettopp bolig en av de fire pilarene i velferdspolitikken, sammen med utdannings-, helse- og arbeidspolitikken. Til sammen utgjør disse grunnlaget for at alle skal kunne skape seg et godt liv.

Nå bor det fem millioner mennesker i Norge, og befolkningen vokser raskt, heldigvis. Prognosesenteret beregner behovet for nye boliger hvert år til ca. 38 000. De siste årene har boligbyggingen ligget langt under dette nivået. Boligknappheten, i kombinasjon med et lavt rentenivå, høye lønninger og god tilgang på kreditt, har gitt stort prispress i boligmarkedet. På få år har boligprisene økt be-

tydelig, og det er ingen signaler om at det skal skje en annen utvikling.

Både nasjonalt og lokalt er det behov for en tydeligere plassering av det politiske ansvaret for boligbygging. I dag er ansvaret for bolig fragmentert og fordelt på flere statsråder, flere stortingskomiteer og ulike forvaltningsnivå. Det er i tillegg ingen som har et tydelig ansvar for boligforsyningen.

Kommunene må ta et større ansvar for å møte befolkningsutviklingen i egen kommune. Samtidig opplever kommunene at staten, i sine mange avgreininger, begrenser mulighetene til å ta dette ansvaret. Arbeiderpartiet ønsker at kommuner med en offensiv og framtidsrettet boligpolitikk skal møte en stat som er positiv og samarbeidsvillig og som opptrer som en samordnet og konstruktiv medspiller. Vi må både stille strengere krav til kommunene, og samtidig gi dem frihet til å utvikle egne arealer.

Så må jeg knytte en kommentar til representanten Borghild Tendens forhåpninger om at bankene skal bidra til å tøyte utlånsveksten. Etter min oppfatning er det et håp som jeg ikke tror blir innfridd, fordi bankene tjener penger på utlån, og bankenes fremste formål er profittmaksimering over tid. Det er for så vidt et greit formål, det, men da er det ikke begrensning i utlån som er deres viktigste fokusering, det er tvert imot å låne ut mest mulig penger.

Aksel Hagen (SV) [13:10:18]: Michael Tetzschner sa i sitt innlegg at han så fram til at vi fikk en boligmelding preget av nye, spennende tanker. Da må vi også få en diskusjon omkring eksisterende fradragsregime eller skatteregime.

Vi var begge to i en paneldebatt for noen uker siden, og da var det sjefsøkonomen i First Securities, Harald Magnus Andreassen, som i stor grad nettopp poengterte at det er ikke manglende tilbud som er hovedårsaken til den problematiske pris- og kostnadsveksten. Det er to hovedårsaker: Det er rett og slett det at veldig mange av oss har god privatøkonomi og så er det det eksisterende fradragsregimet. Så la oss ta den debatten. Jeg sa ikke at SV vil fjerne rentefradraget. Hvis vi skal sette et tak, er det sjølsagt noe som må gjennomføres over lang tid. Så den debatten tror jeg egentlig mange av oss hilser velkommen.

Når det gjelder BSU, syns jeg Geir Jørgen Bekkevold har et veldig godt poeng når han sier at her trengs det kompensierende tiltak. På den ene sida var det veldig forståelig at dette egenkapitalkravet kom, men på den andre sida ser vi veldig klart at det har noen uheldige konsekvenser også for dem vi nettopp trenger å gi særlig oppmerksomhet, de som virkelig har problemer med å komme inn på dette krevende markedet. Da er det et virkemiddel en bør vurdere å styrke, og det er startlån. Slik sett har jeg sans for bakgrunnen for det Venstre gjør, å gjøre det til et virkemiddel som når så mange, og når så bredt. Så hvis dette samtidig skal fange opp dem som virkelig trenger det, må det løftes veldig mye penger inn i startlånordningen.

Så litt mer om BSU. Det som er problemet med det eksisterende skattefradragsregimet og med BSU-regimet, er at det først og fremst er de av oss som har penger, som har evne og økonomisk mulighet til å spare og investere, som

får hjelp. Slik sett vil det å styrke BSU, som i seg sjøl kan være bra for dem som klarer å benytte seg av den ordningen, vil heller ikke råke dem som har problemer allerede med å komme inn på dette markedet. Det er det Roger Schjerva viser til, at statistikken viser at det er de som har høyest inntekt og formue, som allerede i dag benytter seg av BSU. Og styrker vi BSU, er det først og fremst den samme målgruppa som vi også da når på denne måten.

Når det gjelder Venstres forslag, er f.eks. forslagene nr. 11 og 13 foreslått av Boligutvalget, så de er helt uproblematiske. Men forslaget om Husbanken – å splitte opp et godt kompetansemiljø i 429 mindre enheter – er noe vi ikke tar sjansen på å gjøre.

Jørund Rytman (FrP) [13:13:45]: Dette er en ganske interessant debatt.

Først til to viktige poeng: Grunnen til at vi har et boligmarked i Norge, er at folk i Norge skal ha et godt og trygt sted å bo, og den viktigste egenskapen ved boligmarkedet og boligprisene, er å framskaffe nok boliger.

For at vi skal nå målene når det gjelder det første poenget, er det viktig at vi har et boligmarked med lav inngangsterskel, hvor kostnadene ved boligen er jevnt spredd utover boperioden. I Norge i dag er det typisk at det er motsatt. Man har en høy inngangsterskel, og etter at man har klart å bli eier, har man lave kostnader. Den høye inngangsterskelen skyldes først og fremst de høye boligprisene, men også andre ting, som 15 pst.-regelen og diverse dokumentkrav.

Når det gjelder komiteens merknader, registrerer jeg at når det er snakk om 15 pst.-regelen, er flertallet veldig bekymret for boligeiernes egenkapital, med henvisning til finansiell stabilitet. Når de senere kommenterer fjerning av dokumentavgiften, er ikke dette lenger så viktig. Om en boligeier først kjøper en bolig, for så å selge den rett etterpå til den samme prisen som det personen kjøpte boligen for, vil personen ha tapt 2,5 pst. av egenkapitalen sin. Så det er vanskelig å se at det er fornuftig å øke egenkapitalkravet med 5 pst. når begrunnelsen er finansiell stabilitet, samtidig som en bruker dokumentavgiften til å svekke egenkapitalen i boligmarkedet med 2,5 pst. Hadde en fjernet dokumentavgiften, hadde en altså finansiert halve økningen i egenkapitalkravet.

Jeg synes også det er et tankekors at regjeringspartiene velsigner Finanstilsynets krav til 15 pst. egenkapital ved kjøp av bolig, men samtidig ikke vil øke taket for boligsparing for ungdom utover 150 000 kr. Så det er jo interessant om noen av dem som er imot økningen av BSU-grensen, kan fortelle meg hvor mange steder i Oslo-regionen man kan få en bolig til 1 mill. kr, for det er akkurat det man sier: 150 000 kr er nok i egenkapital.

Helt konkret når det gjelder Finanstilsynets 15 pst.-krav: Her synes jeg det bør åpnes for individuelle vurderinger. Det gjelder altså en privat bank som ønsker å gi lån til en låntaker. Jeg vil f.eks. tro at en nyutdannet ingeniør, som har hele livet foran seg, kanskje har litt bedre betalingsvevne enn f.eks. en ufaglært 50-åring, som tilfeldigvis i løpet av noen år har klart å spare opp noen kroner.

Ellers har Gjermund Hagesæter tatt opp en del punkter som viser hva som øker boligprisene, så jeg skal ikke komme inn på alle disse reguleringene her. Min konklusjon er at det er politikerne og litt overivrige byråkrater som er skyld i de økende boligprisene.

Håkon Haugli (A) [13:16:56]: Dette har vært en interessant debatt fordi den så klart får fram de forskjellene som er mellom oss når det gjelder hva vi mener er riktig å gjøre, på tross av at vi har en ganske lik virkelighetsforståelse i bunnen.

Jeg vil kommentere noen av innleggene, og la meg først begynne med Borghild Tendens innlegg om Husbanken, som jeg må si jeg ble litt forvirret av. Å flytte alle Husbankens virkemidler over til andre banker kan jeg ikke forstå er noe annet enn en nedleggelse. De boligsosiale virkemidlene forvaltes i stor grad av kommunene allerede i dag – det gjelder startlansordning, bostøtte og tilskudd til etablering. Husbanken er en viktig partner for kommunene i dette arbeidet, med særskilt kompetanse og med de ulike støtteordninger de forvalter. Det er jo denne parten Venstre nå ønsker å frata kommunene. Jeg forstår ikke at det kan ha andre effekter enn at det rammer unge og vanskeligstilte særlig hardt. I tillegg betyr det at boligformål må konkurrere med alle andre formål i norske kommuner, og at Husbankens særskilte og unike kompetansemiljø vil forsvinne.

Det som har aller størst betydning for ungdoms mulighet til å etablere seg i egen bolig, er en ansvarlig politikk som sikrer at folk har jobb, og at man unngår unaturlig høye renter. I tillegg må det bygges mer, flere boliger, og vi må få en bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel.

Flere har kritisert Finanstilsynets krav til egenkapital. Fremskrittspartiet og Venstre vil, etter hva jeg forstår, stemme for forslag som innebærer at Stortinget omgjør Finanstilsynets beslutning. Det er et uansvarlig forslag. Om det er noe vi burde ha lært av finanskrisen i USA, er det at det er fornuftig å føre tilsyn med bankene og ha kontroll i kredittmarkedet. OECD la fram sin rapport om norsk økonomi på tirsdag. De sier mange ting. Mye er bra, norsk økonomi er solid, men to ting bekymrer OECD. Det ene er boligprisene, det andre er gjeldsgraden i norske husholdninger. 12 pst. av norske husholdninger har gjeld på mer enn seks ganger årsinntekt. Det må vi ta på alvor. Å legge til rette for økt låneopptak til folk som ikke kan betjene gjeld, er ikke veien å gå.

Representanten Bekkevold tar opp Husbanken og spør om hvorfor Arbeiderpartiet ikke stemte for Kristelig Folkepartis forslag. I 2011 vedtok vi også en låneramme for Husbanken på 15 mrd. kr. Den ble senere utvidet til 20 mrd. kr, fordi behovet var der. På samme måte gjorde vi for 2012 vedtak om at rammen er 15 mrd. kr, og ba regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om utvidelse ved behov.

Til slutt vil jeg bare si at jeg er glad for at representanten Hagen nevnte ubalansen i leiemarkedet. Leiemarkedet er en veldig viktig del av boligmarkedet. Norge har faktisk Europas laveste andel leide boliger, og vi trenger flere. Kommunene har også her en viktig oppgave, og det er et

tankekors at der behovet for leide boliger er størst, i Oslo, bygges tilbudet ned, takket være politiske beslutninger i Oslo bystyre.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:20:20]: Dette er en veldig viktig problemstilling å debattere, men enda mer en viktig problemstilling å finne løsninger på.

Etter å ha sett veldig mye skriveri i media fra Arbeiderpartiet om det boligutvalget de satte ned, som skulle se på problemstillingene, er jeg overrasket over at Arbeiderpartiet ikke benytter denne anledningen til å fremme noen forslag til løsninger, men isteden velger å stemme imot alle forslag, både de som Fremskrittspartiet opprinnelig fremmet, og også de som har kommet fram i sakens anledning. Da framstår dette boligutvalget kun som et alibi og ikke som et løsningsverksted, og det er løsninger vi nå trenger.

En får et inntrykk av at her er det markedet som har sviktet, altså dette fæle markedet med frie aktører som ikke gjør jobben, og nå skal staten komme og rydde opp i det. Det viser jo litt at en ikke forstår hvordan markedet fungerer. Dette markedet er avhengig av både tilbydere av boliger og av de som etterspør, og etterspørsel etter boliger er ganske fritt. Folk kan kjøpe bolig og bo der de vil, og det er viktig. Men når du ser på tilbudet av boliger, er det kraftig regulert gjennom krav fra myndighetene, gjennom reguleringsplaner og slike ting. Da er det stort sett ikke kommunene som det svikter hos, men det er de statlige reglene som blir trykt på kommunene.

Jeg kommer fra Rogaland. Sandnes kommune har ordfører fra Arbeiderpartiet. I Stavanger Aftenblad 3. januar kunne man se hva nyttårstalen til Sandnes-ordføreren inneholdt. Han sa:

«Utbygging for rundt 60.000 mennesker de neste 30 til 40 årene står på spill etter fylkesmannens sterke innsigelser mot Sandnes øst og Bybåndet sør.»

En har altså planer for å bygge ut mange, mange tusen boliger i dette området, i en region i vekst, men en får ikke lov av Fylkesmannen, altså statens forlengende arm, regjeringens forlengede arm. Dette handler om hvordan en definerer realpolitikk, og om hvorledes en definerer mange andre ting. Da må jo politikerne begynne å se på de kravene som vi stiller fra dette hus, og som regjeringen må følge opp, ikke begynne å skyld på et marked. Enkelte av tidligere talere har gitt inntrykk av at kravene her ikke er det som driver prisnivået. Jo, stiller man strengere krav, som gjør at det blir dyrere å bygge ut, så bygger man ikke ut før markedsprisen er på det nivået der man faktisk tjener penger på det. Det er ganske enkelt. Noen sier at vi i Fremskrittspartiet er fæle fordi vi ikke vil ha universell utforming på absolutt alle leiligheter som skal bygges. Vi gjør dette fordi det er med på å dra opp prisene. Vi vil at det skal være mulig for vanlige folk å ha vanlige boliger, og så skal det være universell utforming på noen boliger.

Hvis de rød-grønne hevder at dette ikke drar opp kostnadene på vanlige boliger, hvorfor har de da unntatt studentboliger fra akkurat de samme kravene? Det må jo åpenbart være fordi de ser at dette er dyrt. Hvorfor tror man at dette er dyrt for studentboliger, men ikke for vanlige boliger? De rød-grønne har altså en manglende logikk

som gjør at dette ikke henger sammen. Da får vi de resultatene vi nå ser – en kraftig økning i boligprisene, mens en leter etter plaster på såret i stedet for å gjøre noe med årsaken til sykdommen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:23:30]: Det er interessant å følge debatten i salen i dag. Det er sjølvsagt òg slik at dei forslaga som er komne på bordet, er noko som eg som ansvarleg for bustadpolitikken vil ta med meg.

Ja, det er slik at skatte- og avgiftspolitikken ligg i Finansdepartementet – eg trur ikkje det vert forandra med det fyrste – og plandelen av plan- og bygningslova ligg i Miljøverndepartementet, men bustadpolitikken ligg hos meg. Difor skal eg leggje fram to stortingsmeldingar dette året, som viser regjeringa – altså både Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet – sin bustadpolitikk. Difor er det òg naturleg at Arbeidarpartiet, som det vart spurt etter i eit tidlegare innlegg, legg sine forslag inn i det arbeidet og ikkje kjem med dei her i dag. Me sit faktisk i regjering i lag.

Kvifor er det unntak for studentbustader, spør representanten Solvik-Olsen. Jo, ein studentbustad brukar ein i ei avgrensa tid av livet. Dei aller fleste av oss studerer mens me er unge. Veldig få vert buande i ein studentbustad i eldre år. Det er ikkje slik at alle dei bustadene då treng vere tilrettelagde for rørslehemma. Men ein viss del av dei skal vere det. Det skal vere tilgjenge til alle etasjar, til eit toalett og slik at ein kan gå på besøk til vener og kompisar, men alle bustadene treng ikkje vere tilgjengelege. Det er heilt logisk at det er slik, det er ikkje nokon brest i logikken frå regjeringa si side. Det er logikk.

Når me vert eldre, derimot, når me får meir problem med å vere heilt funksjonsfriske, vil mange av oss trenge tilrettelagde bustader. Då vil slike leilegheiter verte etterspurde. Og då skal me byggje dei no – for det er smart – i staden for at me skal byggje dei om seinare. I dag byggjer me om. Staten gir tilskot til ombygging av eksisterande bustader for eldre fordi mange som elles kunne ha budd heime, ikkje kan gjere det på grunn av høge dørstokkar, for smale dører osv. Det er då ganske god samfunnsøkonomi å leggje til rette for at dei bustadene me byggjer i dag, er tilrettelagde, slik at både eg og alle andre i salen her og resten av befolkninga kan bruke den same bustaden heile livet.

Det er mange sider ved denne debatten. Eg synest det vert ganske einseitig viss ein berre peikar på bustadforsyninga som problem. Det er òg slik at det som er flott med dette samfunnet, at me har mange folk i arbeid, låg arbeidsløyse, høge inntekter, høg inntektsvekst og god kapital, gjer at mange investerer i bustadmarknaden. Eg har ikkje tal på kor stor del det er, men me må ikkje late att augo og seie at bustad ikkje har vorte eit investeringsobjekt, for det har det vorte for mange. Me subsidierer med over 50 mrd. kr i året. Det har sjølvsagt òg ein viss påverknad på marknaden og korleis han fungerer.

Michael Tetzschner (H) [13:26:50]: Jeg kan gi statsråd Navarsete medhold i at det muligens for noens vedkommende er sidemotiver ved å kjøpe bolig, nemlig at man også ser på det som en pengeplassering, og at det av de

grunner kan være en viss overinvestering i bolig. Det beste virkemidlet for å motvirke det er å fjerne formuesskatten, for da vil også andre spareformer bli likestilt. I dag er det slik at det er store fordeler knyttet til boliginvesteringer.

Det som gjorde at jeg ønsket ordet en gang til, var innlegget fra representanten Haugli, som var inne på Finanstilsynets skjerpede egenkapitalkrav. I debatten har man en tendens til å glemme at utover det skjerpede egenkapitalkravet er det også gjort en innskjerping i betydningen hva man legger til grunn for å vurdere egenkapitalkravet. Tidligere så man bare på belåningsgraden i det huset man skulle kjøpe, nå trekker man også inn andre gjeldsforhold, som usikrede lån og forbrukslån, i totalvurderingen. Det er en innskjerping som det kan være gode grunner til å forsvare.

Nå er dette med gjeldssettingen i denne delen av boligmarkedet ikke problemet, for det er mennesker som er på vei inn. Jeg synes det er ganske urimelig at det er de som skal bære hele tyngden av egenkapitalkravet, mens resten av boligmarkedet, hvor folk tar med seg proveny-er fra en tidligere solgt leilighet videre, ikke vil føle noen innstramning – hvis det var hensikten.

Jeg har også lyst til å si at alternativet til å nekte folk lån med egenkapitalkrav på 10 pst. er at de henvender seg i kommunene, hvor de da må etterspørre startlån, som som kjent har et egenkapitalkrav på null. Jeg vet heller ikke, hvis man ser boligsektoren under ett, om det er noe bidrag til soliditet i boligfinansieringen at man presser folk fordi de ikke oppnår 15 pst. egenkapitaldekning. Da presser man dem over til låneformer hvor ingen egenkapital er krevet i det hele tatt.

Til slutt vil jeg bare forklare hvorfor vi ikke kan støtte Fremskrittspartiets forslag om Finanstilsynet, som jo tar opp i seg samme problemstilling: 10–15 pst. egenkapital. Det er fordi det der er sagt at Finanstilsynet skal ha en rådgivende funksjon, og det kan vi ikke gå med på. Vi skal ha et finanstilsyn som er slik at når de beslutter at de skal gjøre innstramninger, så skal det følges.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:30:12]: Eg synest dette har vore ein interessant debatt der skiljelinjene i politikken har kome fram ganske tydeleg i enkelte innlegg.

Eg synest òg det har kome fram at regjeringspartia ganske klart innrømmer – i alle fall indirekte – at den politikken som har blitt ført dei siste åra, ikkje har vore vellukka i forhold til å få bygt nok bustadar, fått regulert nok areal til bustadbygging. Likevel har eg ikkje registrert nokon nye tiltak, ingen nye forslag til løysingar som gjer at dette kan bli forbetra i tida framover. Tvert imot får ein inntrykk av at den politikken som har vore ført, skal fortsetje, det skal kome nye statlege detaljkrav med tanke på energieffektivitet, tette bygg og passivhus – det siste får vi tilbakemeldingar frå bransjen om at dei bruker relativt mykje krefter på å prøve å tilpasse seg, og det er sjølvsagt krefter og ressursar som medfører at det blir bygd færre bustader. Vi får òg tilbakemeldingar på at det blir så komplisert at det er mange mindre byggaktørar som vil ha problem med å tilpasse seg dei nye krava, og som ikkje kan produsere hus for framtida.

Når det gjeld universell utforming, meiner statsråden at

det ikkje var noko paradoks at ein gjer unntak for studentbustader, for der skal ein berre bu ei kort tid. Eg kan berre seie at då eg studerte jus i Bergen, budde eg ikkje i ein studentbustad, men kjøpte ei leilegheit i ei ordinær blokk i Bergen. Ho var på 28 m². Der hadde eg ikkje planar om å bu så veldig lenge, eg hadde planar om å bu der mens eg studerte, noko eg òg gjorde, i alle fall størstedelen av den tida eg studerte. Der var det eit lite kjøkken, det var ein liten dusj og eit lite bad, og så var det eit opphaldsrom som blei brukt som både soverom og opphaldsrom. Eg kan love at det ikkje var mogleg å få nokon rullestol inn i den leilegheita.

Ei slik leilegheit kan ikkje byggjast lenger på grunn av at ein stiller desse krava til universell utforming i alle leilegheiter. Ein har ikkje ei nedre grense. Tilbakemeldingar frå eigedomsmeklarar viser at dei som har rullestol, dei som har behov for universell utforming, ikkje etterspør dei små leilegheitene på 30–40 m², dei etterspør leilegheiter som er langt større.

Eg vil igjen be statsråden om å revurdere sitt syn på det området.

Presidenten: Neste taler er representanten Håkon Haugli – Haugli er sakens ordfører og får derfor 3 minutters taletid.

Håkon Haugli (A) [13:33:21]: Jeg skal være kort. Det var representanten Ketil Solvik-Olsens innlegg som fikk meg til å tegne meg på nytt. Det er hyggelig at Fremskrittspartiets finanspolitiske talsmann deltar i denne debatten, men jeg synes det er tydelig at han ikke har fulgt så nøye med, og vil gjerne stille noen spørsmål som jeg håper han kan besvare når han får ordet etter meg.

Jeg hører at Solvik-Olsens forklaring på stigende boligpriser er myndighetspålagte krav, særlig kravene til rullestoladgang. Da vil jeg gjerne vite, hvis det er slik: Hvorfor er det da slik at i geografiske områder, hvor byggekostnadene er de samme, er boligprisene svært forskjellige? Hvorfor er det slik at boligprisene stiger vesentlig mer enn byggekostnadene? Og hvorfor er det slik at brukte boliger har steget like mye som nye boliger, brukte boliger som altså ikke er omfattet av rullestolkravene?

I tillegg har jeg et annet og mer prinsipielt spørsmål til finanspolitisk talsmann i Fremskrittspartiet: Er det bare i denne saken at politikere skal gå inn og overprøve Finanstilsynets vurderinger, eller er det også andre saker hvor Finanstilsynets vurderinger bør settes til side fordi man er uenig med dem? Er han enig i at Finanstilsynet gjør en viktig jobb som er kritisk for tilsyn med finansmarkedet, eller bør det være opp til oss her i denne salen å gjøre egne vurderinger av hva som er rett å gjøre?

Dagfinn Høybråten hadde her overtatt presidentplassen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:34:49]: Jeg nevnte at rød-grønne politikere mangler forståelse for markedet. Derfor har en de problemene en har nå; en tror at en kan regulere seg ut av markedet i stedet for å sikre en bedre ba-

lanse mellom tilbud og etterspørsel. Det er jo nettopp grunnen til at gamle boliger stiger like mye i pris som nye boliger, for det er så stor manko på totalitet av boliger at en løfter bruktpriene på gamle boliger.

Kostnadsnivået på å bygge ut nytt blir vedtatt så høyt gjennom regulering av forskrifter at en venter med å bygge ut. Da betyr det at en bygger ut det som er regningssvarende i forhold til markedspris, men det betyr også at de boligene rundt, som er av liknende størrelse osv., også stiger tilsvarende i verdi fordi etterspørselen er mye større enn tilbudet. Dette er elementært om tilbud og etterspørsel. Det er derfor Fremskrittspartiet argumenterer for at hvis en hadde gjort det enklere å bygge en del mindre boliger og ikke hadde hatt krav om universell tilrettelegging i absolutt alle, ville en klart å dekke behovet for boliger for flere folk. Da ville en fått en bedre balanse i markedet, og da ville en også sett en større forskjell på nye og gamle boliger når det gjelder prissetting. Så enkelt er det. Det er bare å se til en del land der en har prøvd å regulere f.eks. tilgang på biler. Når det er mangel på biler totalt sett, er en villig til å betale veldig mye, selv for eldre biler. Land i Øst-Europa, som en del partier her har hatt veldig god kontakt med, er eksempler på det.

Når det gjelder universell utforming, vil jeg også si at folk flytter mye. Det er ikke slik at den boligen folk kjøper når de slutter på universitetet, er den boligen de blir gamle i. Derfor er det viktig å ha et mangfold i markedet. Det er god samfunnsøkonomi å sørge for at inngang og fellesareal er tilrettelagt for alle, men det er ikke nødvendigvis god samfunnsøkonomi å sørge for at 100 pst. av boligmassen er tilpasset ethvert tenkelig formål. Da vil en investere veldig mye i behov som aldri vil oppstå. Det er derfor en må differensiere hvilke krav en stiller i det private boligmarkedet. Det er viktig her å sørge for at folk faktisk klarer å komme inn i boligmarkedet når de er unge. Det er ikke noe poeng å ha en bolig der en kan bo fra en er 18 år til 72 år, eller 80 år, hvis en ikke har råd til å kjøpe når en er 18 år, eller 25 år – det er problemet. Det har ikke regjeringen tatt inn over seg.

Når det gjelder Finanstilsynet, vedtok Høyre på sitt landsmøte at de ville fjerne kravet om 15 pst. egenkapital for å få boliglån. Da forstår jeg ikke hvorfor Høyre ikke kan støtte vårt forslag. Vi mener at Finanstilsynet gjør en kjempeviktig jobb. Finanstilsynet har inntil nå gitt råd om ikke å låne ut mer enn 90 pst., men de har vært veldig fleksible når det gjelder bankene.

Nå har det blitt et veldig sterkt krav om 85 pst., og vi ser i dagens Dagsavisen at det gjør at en del istedenfor tar opp forbrukslån. Det er den dårligste og dummeste måten du kan finansiere boligen din på av alle. Men det er resultatet av boligpolitikken og den politikken Finanstilsynet nå gjennomfører.

Borghild Tenden (V) [13:38:03]: Jeg ønsker ikke å forlenge debatten, men det var saksordføreren som fikk meg til å ta ordet. Jeg tror rett og slett at saksordføreren må akseptere at vi i Venstre ønsker både denne omorganiseringen og det at kommunene skal få større ansvar, og at vi ønsker å bygge opp kompetansen lokalt. Jeg er litt overrasket

over at saksordføreren ikke har mer tro på lokale krefter. Det er lokalt man kjenner utfordringene best.

Så nevnte han bekymringen for førstegangsetablererne. Jeg sa i mitt innlegg at vi ønsker å slå fast at også førstegangsetablererne må være en selvstendig kategori for å komme inn under ordningen. Slik vi ser det, virker det tvert imot. Det er en fordel for førstegangsetablererne.

Jørund Rytman (FrP) [13:39:14]: Jeg kunne ikke unngå å ta ordet når jeg hører alle innleggene. Først av alt: Jeg tror vi kan være enige om at vi har høykonjunktur i boligmarkedet, og at de høye boligprisene skyldes stadig høyere boligkostnader. Hvis vi kan være enige om det, vil jo ikke tiltakene som Finanstilsynet kommer med, bøte på problemet – de vil jo isteden forsterke det, og det ser vi flere eksempler på nå.

Trenden med økning i boligprisene skyldes først og fremst to – eller flere – forhold: stadig vekst i byggekostnadene over lang tid, men også at vi har en kjempestor befolkningsvekst, spesielt i storbyene. Flere vil ha bolig. Men så ser vi politikere og overivrige byråkrater legge hindringer i veien for hvor man kan bygge. Man får ikke lov til å bygge i skog og mark – debatten om markagrensen er jo en berømt og kjent debatt utenfor Oslos grenser også. Det samme har vi i Drammen: Man får ikke lov til å bygge i dyrket mark. Da kommer bøndene og skal ta oss. Så har vi strandsonen. Selv om vi er et langstrakt kystland, med mye kyst, er det altså ikke lov å bygge i strandsonen heller. Det er mange debatter om at man heller ikke får bygge i høyden. Selvfølgelig påvirker det boligprisene. Samtidig blir mer og mer av den eksisterende bygningsmassen vernet og fredet, så man kan heller ikke rive og bygge nytt. Hvor skal man bygge da? Selvfølgelig påvirker det markedsprisene.

En annen ting er at i storbyene, f.eks. i Oslo og i Drammen der jeg selv bor, er en av de store, viktigste kostnadsdriverne for høyere boligpriser krav til parkering. Skal du bygge ny bolig eller leilighet i storbyen, må du ha parkeringsplass. Selv om man på en annen side – andre politikere, spesielt miljøpolitikere – sier: Nei, man skal helst ikke ha bil, man skal bruke kollektivtilbud. Litt motstridende, spør du meg.

Når det gjelder byggekostnadene er det ikke den enkelte gode hensikt som er problemet, men summen av alt sammen.

Så har vi Husbanken. Der er det jo ikke noe krav til 15 pst. egenkapital. Skattebetalerne skal altså være risikotakerne. Hvem er det Husbanken gir lån til? Det er de vanskeligstilte i samfunnet. Men det er ikke noe krav til at det skal være kredittsjekk av dem som søker om lån i Husbanken. Det burde bekymre flere politikere.

Det var også snakk om at markedet ikke fungerer. Det rekker jeg tydeligvis ikke å komme inn på nå.

Studentboliger er unntatt kravene til universell utforming. Der er det jo tilnærmet monopol – det er kun studentsamskipnader som får statstilskudd til å bygge studentboliger. Men det er mange andre som ønsker å ha en bolig hvor de kun bor i kortere perioder. Noen kjøper, og selger når de flytter, og noen leier. Hvis man leier av noen,

er det altså noen som eier den, og som har bygget den etter visse statlige krav.

Lise Christoffersen (A) [13:42:29]: Jeg skal være kort, det er en del borgerlige representanter her som sier at dette har vi ikke tid til. Men da må også de borgerlige representantene la være å komme med feil informasjon til Stortinget.

Det var altså representanten Jørund Rytmans innlegg som fikk meg til å ta ordet. Han står her og påstår at den største kostnadsdriveren for boliger i Drammen kommune, som også er min hjemkommune, er kravet til parkering.

Historien om boligpolitikken i Drammen: Jeg kjøpte meg en borettslagsleilighet med innskudd på 50 000 kr. Så kom Kåre Willoch i regjering og syntes veldig synd på meg, som ikke kunne selge den for tre ganger så mye som jeg hadde kjøpt den for. Over natten steg prisen på den boligen til 150 000 kr.

Fortsatt hadde vi etterdønningene etter et arbeiderpartistyre i Drammen, som hadde en aktiv boligpolitikk, som aktivt kjøpte opp tomter, tilrettela i kommunal regi, hadde et måltall på å bygge 450–500 boliger i året – behovsstyrt – og som sørget for at vanlige folk med vanlige inntekter hadde råd til å skaffe seg en bolig. Da de borgerlige overtok styringen av Drammen, var det slutt. Da var boligpolitikken basert på avtaler med private grunneiere, og det var slutt på bygging av boliger i Drammen i veldig lang tid. Nå er det sånn, som representanten Solvik-Olsen faktisk sier, at det er misforholdet mellom tilbud og etterspørsel som driver prisene i været.

Jeg bor fortsatt i borettslag – jeg betalte 540 000 kr i innskudd. Nå går de boligene for rundt 3 mill. kr. Den boligpolitikken som har vært ført av de borgerlige i min hjemkommune i mange år – som handler om å la det såkalte markedet styre, og la det være fortjenesten hos private grunneiere som styrer hvor mange boliger som skal bygges – har ført til at ungdommen i Drammen nå er i ferd med å bli priset ut av byen.

Det er historien om boligprisene i Drammen – ikke parkeringsplassene.

Presidenten: Representanten Jørund Rytman har hatt ordet to ganger tidligere, og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jørund Rytman (FrP) [13:44:45]: Jeg tror Lise Christoffersen kanskje bare hørte den ene setningen som jeg hadde i mitt innlegg. Jeg og flere av mine medrepresentanter har ramset opp mange årsaker til at summen blir større.

Når det konkret gjelder det med parkeringsplasser, tror jeg kanskje jeg er den i Drammen som har erfart det veldig nært, da jeg faktisk selv har opplevd det kravet. Jeg kan bare be Lise Christoffersen ta en sjekk på hva markedsprisen for en parkeringsplass i Drammen er. Det vil nok avhenge litt av hvor i Drammen sentrum det er, men det vil variere mellom 100 000 kr og 250 000 kr. Det kommer på toppen av kjøp av leilighet. Det er ikke synsing; det er et faktum. For min egen del er det slik at da jeg skulle gjøre

om et råloft til to leiligheter, fikk jeg krav om at jeg da måtte anskaffe to parkeringsplasser. Dette sier sitt!

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:45:54]: Jeg synes Lise Christoffersens innlegg var godt på ett punkt, der hun bekreftet at det er ubalansen mellom tilbud og etterspørsel som er driveren i de prisene vi ser nå. Da jeg hevdet det i mitt forrige innlegg, satt saksordføreren og ristet kraftig på hodet og var veldig uenig i det, men det er godt det er noen som forstår hvordan markedet fungerer, og hvordan det påvirker.

Mitt hovedargument er fortsatt at det er et faktum at statlige begrensninger på arealtilgang og statlig inngripen i hvordan bygningene skal bygges, gjør at kostnadene blir drevet opp. Da må vi gjøre noe med det; ikke sitte og snakke om hvordan en skal bøte på problemene som oppstår med en feilslått politikk på riksplan over syv år med å komme med utleieboliger og alt dette. Jeg er ikke imot utleieboliger, men det er ikke det som er årsaken til problemet. Årsaken til problemet er kort sagt at man har hatt en miljøvernminister som heter Erik Solheim, som har prøvd å stoppe alt fordi han skal verne firfislene – litt enkelt sagt, men veldig sant.

Presidenten: Representanten Michael Tetzschner har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Michael Tetzschner (H) [13:46:58]: Det kom en noe uvanlig hyllest til boligmarkedet før det ble deregulert i 1980-årene. Da må representanten Lise Christoffersen være en ytterst sjelden fugl, for det er veldig få som har ønsket seg tilbake til de ordningene man da hadde. Jeg kan minne om at man da gjorde store grupper av kjøpere til kriminelle – i og for seg også selgerne – ved både å forlange og motta penger under bordet. Da hadde man en offisiell pris – og politikerne kunne si at det var på grunn av den vellykkede boligpolitikken – mens alle som etterspurte boliger, måtte ut i det grå markedet og finne penger. Så det var det at man fikk alt dette opp på bordet som liberaliserte og også sanerte den formen for tvilsom omsetning.

Mitt spørsmål til Lise Christoffersen er: Ønsker hun virkelig det regulerte boligmarkedet tilbake? Det er det meget interessant å få svar på.

Håkon Haugli (A) [13:48:08]: Jeg tegnet meg bare for å avvise at jeg har ristet på hodet, for jeg har ikke ristet på hodet. Tvert imot: Jeg deler Solvik-Olsens analyse 100 pst. Det er avstanden mellom tilbud og etterspørsel som driver boligprisene. Det sa jeg også tydelig i mitt hovedinnlegg.

Forskjellen mellom oss er at denne prisutfordringen er noe Solvik-Olsen mener skyldes rullestolkrav og ikke den samlede summen av et for lavt tilbud og en stor etterspørsel. Som jeg sa i mitt hovedinnlegg: Vi har i de siste årene

opplevd sterk befolkningsvekst i kombinasjon med en nedbremsing i boligmarkedet. Heldigvis er det i ferd med å snu. Det er det som er den grunnleggende utfordringen. Jeg ristet ikke på hodet.

Presidenten: Da har saksordføreren dementert sin mishagsytring, som altså ikke var noen mishagsytring.

Vi går videre på talerlisten – representanten Lise Christoffersen.

Lise Christoffersen (A) [13:49:11]: Jeg vil bare rette opp en åpenbar misforståelse. Det er ikke bare de borgerlige representantene som har dårlig tid: Arbeiderpartiet har innkalt til møte, derfor skal jeg være enda raskere nå enn jeg var i stad.

Jeg må bare svare på spørsmålet fra Michael Tetzschner – ønsker jeg meg tilbake til det regulerte boligmarkedet? Ja, men jeg er redd det er for sent. Den situasjonen som Michael Tetzschner beskriver, hadde vi ikke i Drammen – jeg fortalte historien om utviklingen i boligprisene i Drammen – for der var det styrene i borettslagene som bestemte hvem som skulle få kjøpe. Så alle de gangene jeg har kjøpt borettslagsleilighet i Drammen, har jeg verken vært i stand til å betale – eller blitt avkrevd – penger under bordet, for det var ikke kjøper og ikke selger som tok den beslutningen – det var styrene.

Presidenten: Da ser det ut som om boligforholdene i Drammen på 1970-tallet er avklart, og vi kan avslutte denne debatten.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:50:13]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kirkeloven m.m (Lovvedtak 58 (2011–2012), jf. Innst. 292 L (2011–2012) og Prop. 71 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 8 (2011–2012) – om Sametingets virksomhet 2010 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:6 (2011–2012) – om Riksrevisjonens undersøkelse av politiets arbeid med vinningskriminalitet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget ber regjeringen snarest mulig sørge for at hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT-registeret blir brakt i orden.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:2 (2011–2012) – om Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper for 2010 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 4–8, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 9–13, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre

Det voteres først over forslagene nr. 10–13, fra Venstre. Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om organisering av Husbanken slik at de boligsosiale, byg-

nings- og miljømessige virkemidler overføres til kommunene og bankdelen av Husbanken fusjoneres med en annen offentlig bank, for eksempel Kommunalbanken AS.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en norsk modell for hjemkjøp av bolig, hvor leid bolig kan nedbetales gjennom husleie og på sikt bli eid bolig.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide kriteriene for startlån gjennom Husbanken slik at også «førstegangs-etablerere» defineres som en gruppe som kommer inn under ordningen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre maksimal nedbetalingstid for startlån gjennom Husbanken fra maksimalt 20 til maksimalt 30 år.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 95 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.58.13)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med framlegging av statsbudsjettet for 2013 foreslå forbedringer i BSU-ordningen gjennom å øke fradragprosenten til 28 prosent, øke det årlige sparebeløpet til 30 000 kroner og det totale sparebeløpet til 300 000 kroner.»

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 52 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.58.37)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Finanstilsynets forslag til egenkapitalkrav blir rådgivende og ikke bindende for bankene.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.58.56)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 5–8, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre de relevante forskrifter slik at et generelt krav til rullestolstilpasning i leiligheter under 55 m² bortfaller.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om avvikling av dokumentavgiften for boligkjøp.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag hvor det kommunale selvstyret gjeninnføres hva angår tiltak i den såkalte strandsonen eller hundremetersbeltet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremlegge en egen boligbyggemelding.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.59.17)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om de nødvendige lovendringer for å begrense fylkeskommunens og fylkesmannens innsigelsesrett i plan- og byggesaker.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 58 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.59.36)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å endre relevante lover og selv foreta endring i forskrift, slik at det blir enklere for kommunene å regulere nye boligareal.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av særlover som berører byggesaksbehandlingen og fremme nødvendige forslag med sikte på en mest mulig forenklet lovgivning og saksbehandling.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 56 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.59.57)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:29 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ketil Solvik-Olsen, Jørund Rytman, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om bedre tilrettelegging for førstegangsetablere i boligmarkedet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Saken gjelder andre gangs behandling av endringer i kirkeloven m.m. Lovvedtak 58.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 7 [14:00:35]

Referat

1. (325) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Ketil Solvik-Olsen, Christian Tybring-Gjedde, Jørund Rytman og Per Arne Olsen om å fjerne avgiften på båtmotorer (Dokument 8:120 S (2011–2012))

Enst.: Sendes finanskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.01.